15 Limitatur tamen hæc opinio, quando conceſſum eſt alicui h c ius colligendi gabellas, & ſimul pro ſe, vel alio cuicumque voluerit concedere, vel ſi conceſſio facta fuiſſet pro ſe & hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque: tunc enim intelligeretur etiam de ſucceſſore particulari, & ſic de emptore, ac proinde ad alienationem non eſſet neceſſaria alia licentia Principis ſecundum Bertach. vbi *ſup. num.* 40. † Licet enim priuilegium, & ius exigendi gabellas à Principe alicui nobili conceſſum transferatur ad filios, vel hæredes vt voluit Bal. *in l. vnic. §. excepto. num* 6. *C. de cadu. tollend.* † Et legatum purum debeatur hæredi legatarii, vt inquit Bald. *in l. ſi auia, in lectura antiqua. C. de iure delib.* & in aliis locis relatis a Bertach. *de gabell.* 1. *par.* 19. *quæſt.* & Girond. *d.* 1. *p. num.* 53. vbi idem probant. † Et ius patronorum alicui in teſtamento relictum tranſit ad hæredes, iuxta gloſſ. *in l. ſi operarum, verb. dandam. ff. de oper. liber.* Bald. *in c. decedenti colum.* 2. *qui feud. dar. poſſ. & in l. vnic. C. de in voc. gloſſ.* & Archid. *in cap. conſiderandum.* 16. *q.* 7. & voluit Innoc. *in c.* 1. *de iur. patr.* quos referunt, & ſequuntur vbi *ſup.* Bertach & Girond. *nu.* 54. ſed Innoc. potius hoc voluit *in rubr. nu.* 4. *eodem tit. de iur. pat.* ſed eſt alia ſimilis *gloſſ. in clemen. fin. de iur. patro.* quas ſequitur Iaſſ. alios referens *in l. ſi ita ſcripto. §. fin. nu.* 5. *ff. de lib. & poſth.* vbi eius Additio. dicit eſſe communem opinionem, & eam appellat ordinariam plures allegans. idem Iaſ. *in l.* 1. *n.* 71. *ff. de leg.*

16 Ad filium autem non hæredem, item, & ad filiam dotatam excluſam à ſucceſſione per ſtatutum, non tranſit ius patronatus Eccleſiæ, ſecundum Feder. *de Senis, conſil.* 139. *item filius*: ſed ad bonorum poſſeſſorem tranſit; idem Federic. *conſ.* 217. *ſi opinio Ioannis. &c*, quem ſequitur in vtroque Bertach. vbi *ſupra.* Non tamen tranſiret ad ſingularem ſucceſſorem huiuſmodi priuilegium exigendi gabellas, ac proinde alteri concedi non poteſt, ſine Principis licentia, niſi conceſſione adiectum fuiſſet, pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque ſecundum ſupradictos.

21 Similiter non obſtant tradita per Auileſ. *in c. Prætor. gl.* 1. *n.* 3. quia fatemur verum eſſe, principem minime poſſe concedere ſuam ſupremam iuriſdictionem, nec donare claues Imperij, ſeu Regni, nec viſcera Imperii euiſcerare, quia eſſet homicida ſuæ dignitatis: non tamen inde aliquid deducitur, quod contradicat deciſioni noſtræ quæſtionis principalis, cum alienatio iuris percipiendi gabellas & vectigalia aliquorum oppidorum, vel quarundam ciuitatum non ſit huiuſmodi, vt pote remanentibus Regi aliis redditibus Regalibus. ex quib. viuere poſſit, & conſeruare ſuam Regiam dignitatem.

22 Ad illud, quod adduximus ex Dom. de Soto reſpondemus, non inde ſequi vllo modo reſtringi Regibus, atque Principibus poteſtatem, & facultatem quam à iure habent concedendi priuilegia vectigalium Primatis aut vniuerſitatibus ob benemerita, & ſeruitia, vel pretio, aut alias ex iuſta cauſſa: at, quod domini inferiores ſimilia priuilegia habentes, & eorum exactores rigore, vſque ad decimam illa iura exigant nihil probatur, cum re vera id facere poſſint, (ſicut Princeps poterat) vtendo iure omnimodo ſibi à Rege conceſſo, dummodo vltra decimam non exigant: licet igitur Rex ſua liberalitate & beneficio minus decima plerumque percipiat: poterit nihilominus dominus inferior in ſuo territorio, vbi ius habet à Rege exigendi, ſibi in perpetuum hanc decimam, eam integram exigere: gratia igitur in hoc facta à Rege ſuo Regno, aliis dominis, id ius habentibus ab eo non præiudicat, vt aduerſus Sotum vbi *ſupra*, tenet, & probat Antonius à Cordona in ſua ſumma, quæſtione 115. dicens, ita fuiſſe pronuntiatum in Regali Cancellaria, & Conſilio ſupremo. † Secus tamen erit ſecundum ipſum ibi, quando domini inferiores non haberent dominium integrum iuris percipiendi gabellas: ſed tantum ius quoddam exigendi ſibi ex illis aliquam numorum quantitatem, vel omne, quod reddiderint gabellæ talis oppidi: tunc enim ipſi non poſſunt *ſubir, ni abaxar las alcaualas*, ſecundum ipſum vbi ſupra, & bene: ſed nihilominus opinionem Soti, de qua ſupra aduerſus Cordub. ſequuntur, & defendunt Frater Ludouic. Lopez. & Emanuel Rodr. ab eo relatus *in ſua ſumma ſecundo tomo, cap.* 72. *num.* 7. *ex l.* 16. *titul.* 10. *libro.* 5. *nou. collection. Reg.* vbi cauetur: *Que las perſonas à quien el Rey huuiere hecho merced de Martiniegas y antares, eſcriuanias, portazgos, y otros pedidos, y tributos ſe entiende, que aquellos a quienſe hizieron las tales mercedes, las ayan de aquellas perſonas, y al tiempo, y en la manera que ſu Mageſtad las auia de auer, y que las tales perſonas las ayan, ſegun antiguamente ſe acoſtumbro.* De quo etiam agit Salon *de iuſtitia, & iur. pagina* 444. *in fine, cum ſequentibus*, ad quem, & ad Ludouic. Lopez ſe refert ſimpliciter Azeued. *in l.* 1. *ſub numero* 151. *titul.* 17. *hoc libro* 9. Sed illa l. Regia parum, aut nihil profecto viget pro hac ſecunda ſententia, ſiquidem ipſe nuncupatim non loquitur in gabellis: & præterea, vt patet ex eius narrationem, agit quoad terminos, & formam ſolutionis dictorum iurium, & iuxta priuilegia Regia, quæ habent nonnullæ ciuitates, oppida, & loca, in quibus aliquæ perſonæ: *Son francas, y otros deuen ſer prendados por ellos ciertos bienes ſuyos: y ſobre eſtas coſas cae luego la deciſion de la dicha ley arriba referida*: nempe, *que las perſonas a quien el Rey huuiere hecho merce. de los dichos derechos las ayan de aquellas perſonas, y al tiempo, y en la manera que ſu Mageſtad las auia de auer, y ſegun antiguamente ſe acoſtumbro: mas no habla eſta ley en alcaualas, ni reſpeto del quanto ſe ha de cobrar por razon de ellas, Con todo eſſo parece, que ſu razon general el alguna manera fauorece eſta ſegunda opinion.* Quid igitur eſt tenendum in propoſito, Ego in primis cenſeo attendendum eſſe tenorem inſtrumenti venditionis, aut conceſſionis iuris percipiendi gabellas, à Rege celebrati, ipſumque omnino eſſe obſeruandum ad vnguem circa quantitatem quæ percipienda ſit nomine, & iure gabellarũ: quod ſi hoc nõ conſtet ex illo inſtrumento, & Rex vendat, vel concedat idẽ ius, quod ipſe habet ad illas gabellas percipiẽdas: & leuandas crederem profecto, quod ſi priuatus illas habeat, ex titulo emptionis pretio celebratæ, procedat prior opinio Cordubæ: ſi vero priuilegio ob benemerita, & ſeruitia Regi impenſa, ſecunda Soti, & reliquorum in qua ſpecie loqui videtur emptionis, non in gabellis dict. l. Regia: Et quamuis priuatus ob benemerita, & ſeruitia cenſeatur etiam onerouſus, ac proinde æquiparetur titulo emptionis & venditionis: nihilominus tamen hoc quidquam gratiæ, quæ tertio nocere non poteſt, ſaltem interpretari debet, quoad exſecutionem ipſius mitius, & ad inſtar, & formam antiquam, qua Regia Maieſtas ea iura habituta erat, *argu. d. l. Regia.* 16.

SVMMARIA.

1 *Præſcribian poſſi ius exigendi gabellas contra Regem? & numeris ſeqq. pars negatiua probatur*, n. 6. cum ſequent.

2 *Immemorialis conſuetudo habet vim priuilegij ad præſcribenda iura Regalia, & in num.* 3. *vbi n.* 4. *quod in hac præſcriptione immemoriali, non requiritur ſcientia, & patientia Principis: imo ſufficit in propoſito loco immemorialis præſcriptionis poſſeſſio* 40 *ann. cum titulo, & cum ſcientia, & patientia Principis, vel ſuorum officialium*, vt in d. num. 4.

19 7 *Immemorialis conſuetudo, vel præſcriptio percipiendi gabellas completa ante deciſionem* l. 2. tit. 15. lib. 4. colle. Reg. *an cenſentur ſublata ab eadem lege?* & numeris ſequent.

8 *Conſuetudo futura licet per legem impediri poſſit, ius tamen acquiſitum ex præſcriptione perfecta, & iam completa, tolli non poteſt.*

9 *Regalia tempore etiam immemoriali quæri non poſſunt.*

10 *Domini temporales, niſi titulum legitimum percipiendi gabellas oſtenderint, non poſſunt eas præſcribere etiam tempore immemoriali.* vt hic, & in

20 duobus n. ſeqq.

13 Portazgos, peages, rodas, y caſtillerias, *præſcriptione quæri poſſunt, non vero gabella.*

14 L. 1. tit. 11. lib. 6. nouæ collect. Reg. & l. 1. ad fin. tit. 15. lib. 4. nou. collect. Reg. *quæ videntur contraria, intellectus, & concordia.* & num. 15.

16 *Tertia Regia conceſſa noſtris Regibus à Summis Pontificibus, præſcribi poſſunt contra Regem ab aliis dominis particularibus tempore immemoriali*, & num. 20.

17 *Ea, quæ ſunt de patrimonio Regis, quæ ei non debentur in ſignum, & recognitionem ſupremæ poteſtatis, & ſubiectionis (exceptis gabellis) tempore immemoriali præſcribi poſſunt.*

18 El ſeruicio y montazgo, *tempore immemoriali præſcribi poteſt.*

19 *Immemorialis præſcriptio, vel conſuetudo, data incapacitate, non iuuat.*

21 *Decimæ Eccleſiaſticæ cum allegatione tituli habiti ante Concilium Lateranenſe probata immemoriali per laicos præſcribi poſſunt.*

22 *Priuilegia non ſoluendi gabellam, quæ valeant, & quæ non?*

23 *Allegatio contra ſolutionem gabellæ, quod eo loci à principio Regibus non fuerit conceſſa, nõ prodeſt.*

24 *Immemorialis conſuetudo, vel præſcriptio non ſoluendi gabellam introducta cum ſcientia, & patientia Regis, vel ſuorum Auditorum, an ſit valida?*

25 *Conſuetudo non ſoluendi gabellam de aliqua re certa, ex qua nunquã ea cõſueuit ſolui, an excuſet?*

QVÆSTIO V.

An ius exigendi gabellas poſſit conſuetudine immemoriali præſcribi contra Regem.

1 QVæro quinto, *an ius exigendi gabellas, hoc eſt, las alcaualas, poſſit acquiri, ſiue præſcribi contra Regem vſu, & conſuetudine, vel præſcriptione immemoriali, ſicut acquiritur conceſſione & priuilegio Regis, vt in quæſtione præcedenti?*

2 Et profecto hæc quæſtio, attento iure communi, in dubia videbitur, ex tex *in cap. ſuper quibuſdam §. Præterea, de verb. ſignif.* vbi expreſſe deciditur, quod pedagia guidagia, & ſalinatia, acquiruntur largitione, hoc eſt, priuilegio Imperatorum, vel Regum, vel Lateranenſ. Concilij, vel ex antiqua conſuetudine à tempore, cuius non exſtat memoria introducta: Ex quo text. veluti in hoc expreſſo communiter Doctores deducunt, conſuetudinem immemorialem habere vim priuilegii, adducentes alium textum in idem, nempe *legem* 2. *§. ductus aquæ, ff. de aqua quotidiana, & æſtiua*, de quo plura adduximus, & congeſſimus *libro* 3. *practicar. quæſtio.* 14. *num.* 70. *cum ſequent.* & profecto non ſolum nititur hæc prima opinio pro deciſione noſtræ quæſtionis principalis, illo communi diuerbio deducto ex dict. §. *Præterea*: verum etiam litera illius text. & principalis eius deciſio illi fauet: quamuis enim non loquatur nuncupatim in gabellis, de quibus nos hîc agimus, idem videtur in eis dicendum, cum nulla maior ratio poſſit aſſignari in illis, quam in iſtis, vtraque enim eadem iura videntur, & ſunt Regalia, & nihilominus priuilegio Regum, & conſuetudine immemoriali acquiruntur.

3 Secundo, hæc eadem pars affirmatiua iure quoque noſtro Regio probari videtur, ſcilicet, in l. 1. titul. 11. *De las impoſiciones, tributos, y portazgos, libr.* 6. *nouæ collect. Reg. ibi*: *No teniendo cartas, o priuilegio, porque lo pueda tomar, o no lo auiendo ganado por vſo de tanto tiempo, que ſe pueda ganar, ſegun derecho.* Ecce legem expreſſam loquentem: *En portazgos, y peages, rodas y caſtillerias*, quæ sũt iura Regalia, conſonantem ad literam cũ d. §. *Præterea*, vel ſaltem relatiue: Igitur, &c. vbi Azeued. *à nu.* 6. *cum ſequent.* vſque in fin. l. cum aliis quos citat in caſu illius text. hanc partem expreſſe probat, & optime Ioann. Cæphal. ab eo allegatus. *conſil.* 129. *nu.* 3. *cum ſequentibus*, nec non, & Decian. *reſponſ.* 41. *numer.* 3. 101. 103. *&* 106. *volumin.* 2. & Nauarrus *conſilio* 1. *titulo de conſtit.* addit Azeued vbi *ſupra numero* 10. nos referens, cum magis communi ſententia, non requiri in huiuſmodi præſcriptione immemoriali ſcientiam, & patientiam Principis. † 4
Imo, & ſufficere in propoſito loco immemorialis præſcriptionem quadraginta annorum, cum titulo, ſcientia, & patientia Principis: & quod in caſibus in quibus hæc requiritur, ſufficit quod officiales, & procuratores Regis id ſciant, vt ei præiudicetur iuxta noſtram ſententiam, & aliorum, quos ibi citat: tametſi in propriis terminis noſtræ quæſtionis requiri ſcientiam & patientiam Principis, probet Bertach. ſtatim citandus.

Sed, & in terminis propriis noſtræ quæſtionis.
nempe non ſolum in iure colligendi pedagia, ſed 5
etiam gabellas, quod poſſit quæri præſcriptione, vel conſuetudine immemoriali, ſicut priuilegio ex præd. capit. *ſuper quibuſdam. §. præterea*, tenet, & probat poſt alios plures, quos citat Firmian. Bertac. *de gabell.* 1 *part. princip. num.* 26. *cum ſequentib.* quem refert, & ſequitur Auiles *in cap.* 13. *Prat. in gloſſ. alcauala. numer.* 5. & tandem probat, diſtinctionem Bald. quæ eſt huiuſmodi, nempe, quod ſi iſte, qui percepit vectigalia, incipit à priuilegio, aut priuilegium eſt ſolemne, & ſufficit ſolum priuilegium, quia inducit quicquid oportet: aut priuilegium dat cauſſam præſcribendi propter aliquem iuſtum errorem, & tunc vtrumque requiritur copulatiue, ſcilicet, priuilegium, & præſcriptio, ſiue conſuetudo, & ſufficit tunc tẽpus quadraginta ann. Si autem incipit à conſuetudine, & non eſt ibi aliquod priuilegium: tũc huiuſmodi iura Regalia non præſcribuntur, inſcio Principe, niſi tanto tempore, cuius contrarij memoria non exſtet: ſed eo ſciente, & patiente ſufficit tempus quadraginta annorum, quaſi Princeps tacite, tunc prohibitionem ſuam videatur remiſiſſe: quam diſtinctionem in effectu ſequitur Azened, *vbi ſupra*, ſed non loquitur nuncupatim in gabellis, ſed in pedagiis, & cæteris de quibus in *dict. cap. ſuper quibuſdam. §. Præterea,*

& in dict. libro. 1. titul. 11. libro. 6. noua collection. Reg.

6 His tamen non obſtantibus in terminis nuncupatim noſtræ quæſtionis, nempe in præſcriptione gabellarũ, hoc eſt: *El derecho de preſcribir las alcaualas cõtra el Rey*, tenẽdũ eſt procul dubio contrarium in iudicando, & conſulendo: imo quod hec regalia (quicquid de cæteris ſupradictis iure communi, & Regio deciſum ſit, vt vidimus in quibus ea procedunt mero iure, licet Auendan. *in ſecunda parte, capit. 4. Præt. n. 27.* aliud velit) ſcilicet, *Las alcaualas del Rey*, nullo vnquam tempore etiam immemoriali, ab aliis contra Reges noſtros præſcribantur aut acquiri poſſint, etiam data eius ſcientia, & patientia, & conſuetudine immemoriali, vt ad literam habemus longam l. hoc decidentem, nempe *l. 2. titulo 15. de las preſcriptiones, libro 4. noua collection. Reg.* cuius ratio eſt, quam aſſignat eademmet lex in finalibus verbis, ibi: *Por ſer como es iniuſta (ſcilicet, la coſtumbre immemorial en contrario) y ſin razon, y dannoſa al bien, y pro comun de mis ſubditos, por el gran daño que ellos dello recibẽ.*

Sunt tamen qui ſubtiliter dicant, & punctuent, hoc procedere in præſcriptione immemoriali non impleta tempore teſtamenti. *De la Reyna doña Yſabel, y del Rey don Fernando, que prohibieron eſta preſcripcion, y de la data de la dicha l. y ſegunda, que fue a diez de Nouiembre de mil y quinientos y*
8 *quatro annos:* † ſecus ſi immemorialis fuiſſet antea completa: quia licet conſuetudo futura impediri poſſit, ius tamen acquiſitum ex præſcriptione perfecta, & iam completa tolli non poteſt, ſecundum Paul. de Caſtro, *conſilio 203. in antiquis incip. viſo puncto, columna. 2. verſicul. nec obſtat:* quem ſequitur Balbus *de præſcription. 5. part. quintæ partis principalis, quæſtione 7. num. 3.* At quod dict. l. 2. loquatur in præſcriptione immemoriali nondum completa ex eo deducunt, quod eadem lex eam interrumpat, vt patet ex ea, ibi: *E interrumpimos la dicha preſcripcion*: & ibi: *Y la auemos por interrumpida, &c.*

Sed hæc punctuatio, atque aſſertio vera mihi nõ videtur, ex littera d. l. 2. & ibi: *Por auer cogido, y lleuado, &c.* iunctis illis verbis: *Por qualquier tiempo, aunque fueſſe immemorial:* quibus iunctis omnis
9 præſcriptio præterita etiam immemorialis tollitur, ſi qua fuiſſet: † atque hoc fieri poſſit, in ſpecie noſtra videtur indubium: tum quia alia lex antiquior, ſcilicet, prima illius titul. Regis Alphonſi XI. anno 1386. lata, inquit, eſſe leges, quibus cauetur: *Que las coſas del Reyno no ſe puedan ganar por tiempo:* & eſt *l. 6. titulo 29. par. 3.* Non igitur ſufficiebat, nec valida erat præſcriptio immemorialis percipiendi gabellas contra Regem, etiam ante tempus teſtamenti, *de la Reyna doña Yſabel.* completa, ac proinde potuit poſtea eius prædict. l. 2. ita declarari, & interrumpi prædict. aſſerta immemorialis præſcriptio: tum etiam, quia cum extet memoria temporis, quo primum ab his Regnis conceſſæ fuerunt gabellæ, nempe Regi Alphonſo XI. anno 1342. vt conſtat ex Chronicis Hiſpaniæ, ſupra alia quæſtione à nobis adductis, quibus credendum eſt, vt probauimus *lib. 3. practic. quæſtio. 13. nu. 13.* non poteſt dici, nec probari vere immemorialis, à dicto anno 1342. vſque ad datam dict. l. 2. nempe anno. 1504. præſertim cum hæc immemorialis eſſet antea legibus Regiis in Regalibus prohibita, & ex iuſtiſſimis cauſſis, de quibus *in d. l. 2.* caſata, & interrupta *Por ſer en periuyzio de los ſubditos, y bien publico deſtos Reynos, iniuſta, y ſin razon, y dannoſa al biẽ, y pro comũ de los ſubditos, por el grã danno que ellos de ello recibẽ.* Quãuis igitur ab illa l. interũpatur id eſt, & fit ex cauſſis iuſtis præcedentibus: quibus etiam ſi iam completa eſſet, declaratur caſſa, & interrupta, præſertim cum dici non valeat immemorialis ex ſupradictis, quamuis vt talis allegetur, &
probari nitatur. † Fit igitur ex ſupradictis, quod 10
tandiu domini vaſallorum huius Regni, vel alij habebunt gabellas, quamdiu Rex Caſtellæ voluerit tolerare, niſi titulum oſtendant legitimum: tolerantia namque noſtri Regis ex iuſtis cauſis cum mouentibus: *Y las turbaciones, y mouimientos deſtos Reynos en tiempos paſſados*, in cauſa fuerunt, vt multi ex ſupradictis dominis gabellas perciperent in ſuis dominiis, & nonnulli etiam, Rege hoc ignorante, vſque dum ipſi Reges Hiſpaniæ tolerantiam ipſam interrumperunt per præfatam l. 2. quo facto, domini ipſi iam non poſſunt ipſas percipere, cum Regis ſint, ideoque coacti fuerunt oſtendere titulum, ſi quem habebant ſufficientem eas percipiendi, & non oſtendentes fuerunt condemnati, vt eas dimitterent, vel emerent, ſi vellent iuſto pretio, provt aliqui domini inferiores tunc fecerunt, vt conſtat ex Auend. *lib. 1. c. 1. præt. num. 29. & 30.* & Azeued. *in l. 2. in princ.*

Nulla igitur præſcriptio, ſiue conſuetudo imme- 11
morialis allegata, & probata ab his dominis inferioribus percipiendi gabellas Regias tribuet ipſis poſſeſſionem, titulum, aut ius ad gabellas has percipiendas, vt decidit *d. l. 2.* & per eam tenent Auendanno *in 2. part. c. 4. præt. nu. 20. & 27.* & Azeued. vbi *ſupra num. 2.* & Parlador. *lib. 2. rerum quotid.*
cap. 3. num. 15. † Quod etiam probatur ex *l. 1. in* 12
fin. tit. 15. d. lib. 4. Nouæ Collectionis Regiæ, ibi: *Y aſſi miſmo lo que las leyes dizen que las coſas del Rey no ſe puedan ganar por tiempo* (ſcilicet immemoriali, nec alio) *ſe entienda de los pechos, y tributos a nos deuidos.* quæ lex eſt præfati Regis Alphonſi Vndecimi anno 1386. & Philippi II. anno 1566. & ſic poſtquam ab his Regnis fuerunt conceſſæ alcaualæ præd. Regi Alphonſo Vndecimo; merito igitur, vt præſcriptione aut conſuetudine etiam immemoriali præſcribi poſtea non potuerint, ſiquidem iam quidem ante ipſam completam, ſi qua introduci potuit (quod negamus) fuit ſublata, & interrupta ab eodem Rege Alphonſo, quod autem Rex id potuerit diſponere, & facere, conſtat ex eadem l. 1. *in deciſione præcedente*, dum decidit, *que la iurediction ciuil, y criminal, ſe puede adquirir, y preſcribir contra el Rey, y ſu Corona Real por poſſeſſion immemorial, prouando ſe ſegun, y como, y con las calidades que la ley de Toro requiere:* poſtea hoc temperat, & moderatur, *con tanto que el dicho tiempo de la dicha preſcripcion no ſea interrumpido, ni deſtaiado por nos, o por nueſtro mandado, o otros en nueſtro nombre, natural, o ciuilmente*: eandem ſententiam quam fundamus ex *d. l. 1. in fin. & l. 2. tit. 15. lib. 4.* probat etiam Azeued. *ibidem num. 41. cum ſeqq.* alios plures authores citans pro qua eſt quoque *l. 6. tit. 29. part. 3. in verſic. E aun decimos*, eamque late etiam iure probat loquens in gabellis, & in omnibus iuribus, & tributis Regalibus Greg. Lopez *ibidem gl. Tributos*, & Didac. Perez *in l. fin. tit. 13. lib. 3. Ordinam. col. 1247.* & eſſe certiſſimam atque ex *d. l. 2. tit. 15. lib. 4. Nouæ Collect. Reg.* probatam, refert poſt alios, quos citat Laſſart. *de decim. vendi. c. 19. n. 6.* & Girond. *de gabell. in 1. par. in prin. n. 43.* nec non & Moli. Theolog. *in 1. par. de iuſt. & iur. diſputatione 75. in verſic. In Regno Caſtellæ col. 457.*

Non obſtant modo adducta pro prima parte, 13
quia ea omnia iure communi optime procedebant, inſuper, & iure noſtro Regio in cæteris tributis, de

quibus loquitur *d. l. 1. tit. 11. lib. 6. nouæ Collect. Reg.* nempe, emportazgos, peages, rodas, y caſtellerias, non vero in gabellis, hoc eſt, en alcaualas, quæ nullo tempore etiam immemoriali præſcribuntur, vt *in dict. l. 2. titul. 15. libr. 4. nouæ Collectionis Regiæ, cum cæteris ſupra allegatis pro 2. par.* Et licet Auenda. *in 2. par. cap. 4. præt. numer. 27.* idem dicat eſſe, *en los portazgos que en alcaualas* loquitur in hoc contra expreſſam diſpoſitionem *dict. l. 1. tit. 11.* quæ decidit, *que los portazgos, &c. ſe pueden ganar por vſo de tanto tiempo que ſe puedan ganar ſegum derecho.* Sed contra hanc diſtinctionem iurium, & tributorum faciunt verba ſupra relata *d. l. 1. ad fin. titul. 15. lib. 4. Nouæ Collectionis Regiæ*
14 ibi: † *Y aſſi miſmo lo que las leys dizen, que las coſas del Rey no ſe puedan ganar por tiempo: ſe entiandas de los pechos, y tributos a nos deuidos*, dum generaliter loquatur in tributis Regi debitis, quod etiam probauit prius d. l. 6. titul. 29. par. 3. in verſic. *E aun dezimos: por que los portazgos, peages, &c.* de quibus *in d. l. 1. tit. 11.* tributa ſunt Regi debita: Ergo in his videntur ſupradictæ duæ leges Regiæ modo citatæ contrariæ: dicta namque *l. 1. tit. 11. lib. 6.* probat, hæc poſſe præſcribi tempore à iure requiſito, quod eſt immemoriale, vt iure communi cauetur: dicta vera *l. 1. titul. 15. libr. 4. nouæ Collect. Reg.* contrarium generaliter probat dum loquitur in tributis Regi debitis: & ibi nuncupatim Azeued. *num. 41.* loquitur in pedagiis Regi debitis: Quomodo igitur ſunt intelligendæ?

15 Ipſe cenſeo verba generalia præcitata *d. l. 1. tit. 15. libr. 4.* eſſe intelligenda de illis tributis, quæ domini vaſallorum prætendunt extorquere à vaſallis, Regi Caſtellæ debitis in recognitionem vniuerſalis dominij, puta, *la moneda forera que ſe ſuele cobrar por el Rey de ſiete en ſiete annos, o las alcaualas que eſtan eſpecialmente expreſſadas* in dict. l. 2. tit. 16 lib. 4. *para que no ſe puedan preſcribir por ningun tiempo, aunque ſea immemorial*, vel alia de quibus in *c. 1. quæ ſint Regal. & in l. comperit. C. de præſcr. triginta, vel quadraginta annorum*: hæc nãque ſunt inpræſcriptibilia contra Regem, *vt in d. l. 6. tit. 29. par. 3.* non vero loquitur, nec locum habet *dict. l. 1. tit. 15.* de aliis, vt in terminis *d. l. 6.* probat, & tenet Auenda *in d. 2 par. c. 4. præt. n. 20*, quod etiam inſinuant verba *d. l. 1. tit. 15.* ibi: *De los pechos y tributos à nos deuidos*, hoc eſt, de illis tributis, quæ non poſſunt tempore acquiri, provt ſunt ea, quæ in ſignum recognitionis vniuerſalis dominij Regi debentur, nempe, la moneda forera, & ſimilia: & ita eam l. intelligit Domini Couarr. *in reg. poſſeſſor. 2. par. §. 2. ſub num. 7. verſicul. Secunda rerum ſpecies, de regul. iur. in 6.* nempe de his tributis, quæ Principi debentur in ſignum, & recognitionem ſupremæ poteſtatis, & ſubiectionis eodem modo dicit eſſe intelligendum Azeued. *ibidem num. 44.* vbi refert, eſſe hanc communem opinionem ex Pirro relato per Villalobos *in ſuo æcario communium opinio, litera P.*

Cæterum *los peages, portazgos, y rodas, y caſtillerias*, non ſunt huiuſmodi, ideoque poſſunt tempore immemoriali præſcribi, *vt in d. l. 1. tit. 11. lib. 6. Nouæ Collectionis Regiæ*, & ibi late Azeued. *& in l. 19. tit. 6. libr. 3. eiuſdem Nouæ Collectionis Regiæ*, ibi: *Portazgos, y Almoxarifazgos, y eſtancos, &c.* iunctis verbis ſtatim ſequentibus eiuſdem l. ibi: *Que non tienen titulo, o preſcripcion immemorial, para que derecho lus puedan lleuar*: quamuis Azeued. *in d. l. 1. tit. 15. n. 41.* vt prædiximus, verba illius *l. pechos, y tributos*, quæ præſcribi prohibentur, ibi exemplificet in pedagiis, cenſens, ea eſſe inpræſcriptibilia: hoc namque verum non eſt, ſiquidem præſcribi poſſe tempore à iure requiſito, hoc eſt immemoriali decidit *dict. l. 1, titul. 11. lib. 6. Nouæ Collectionis Regiæ*, cuius meminiſſe oportebat Azeuedo, ne contrarium in his pedagiis diceret *in dict. l. 1. titul. 15. numer. 41.* de quibus nuncupatim non loquitur *dict. l. 1. titul. 15.* Ergo ſtare non prohibetur, quod in eis diſponi dict. *l. 1. tit. 11.* nempe eſſe præſcriptibilia tempore à iure requiſito, vel permiſſo, hoc eſt immemoriale, ſicut cætera iura in eadem l. Regia contenta, præſertim cum idem expreſsè cautum ſit iure communi, nempe in cap. *ſuper quibuſdam. §. præterea, de verb. ſignif. cum ſimil.*

Ex quibus omnibus iam clare deduci poteſt, 16
deceptum etiam fuiſſe Auendan. *dict. cap. 4. num. 21. & 27.* dum cenſet, tertias Regibus noſtris competentes ex conceſſione Summorum Pontificum non poſſe præſcribi ab aliis tempore etiam immemoriali, quia inter iura Regalia computantur iure noſtro Regio: licet enim ſint huiuſmodi, & in patrimonio Regis incorporata, vt ſtatim dicemus: non tamen eidem ſunt reſeruata in ſignum recognitionis, & ſubiectionis vniuerſalis dominij: & non omnia iura Regalia ſunt inpræſcriptibilia: ſed alcaualæ, & ea, quæ ſibi competunt, & ſunt debita in ſignum dominij vniuerſalis, & recognitionem ſupremæ poteſtatis, iuxta præcedentem communem reſolutionem, & doctrinam: quare has tertias poſſe ab aliis præſcribi tempore immemoriali probat expreſſe *l. 1. titul. 21. lib. 9. Nouæ Collectionis Regiæ*, tam in præfatione quam in deciſione, in illa, ibi: *Cerca de las dichas tercias, y dos nouenos, nos fundamos, y tenemos fundada nueſtra intencion contra qualeſquier perſonas, aſſi Eccleſiaſticas, como ſeglares, que no tengan, ni mueſtren tener legitimo titulo, o preſcription immemorial.* In hac vero, ibi: *No teniendo, y moſtrando, y prouando tener legitimo titulo, preſcription immemorial, las dexen, &c.* Cum enim ſint de patrimonio Regis, vt eadem l. prædixerat, ibi: *De nueſtro patrimonio Real en que eſt an metidas, e incorporadas las dichas tercias*, & ſic alienabilia præſcribi poſſunt tempore immemoriali, vt in eadem l. cauetur (quamuis ſecus ſi *en las alcaualas*, quia nuncupatim, & in indiuiduo per
dict. l. 2. titul. 15. libr. 4. contrarium præcipitur, † ea 17
namque, quæ ſunt de patrimonio Regis, quæ ei nõ debentur in ſignum, & recognitionem ſupremæ poteſtatis, & ſubiectionis (exceptis ſolis alcaualis) tempore immemoriali præſcribuntur, vt *in dict. capit. ſuper quibuſdam. §. præterea, de verbo. ſignific.* latiſſimè *Balb. de præſcriptionibus. 2. part. quintæ partis principal. quæſtion. 3. communis ſecundum Iaſon. in l. Imperium, numero 20 ff. de iuriſdict. omnium iudic.* Domin. Couarru. *in regul. poſſeſſor. 2. par. §. 1. ſub numer. 8. verſicul. Tertia ſpecies, de regul. iur. in 6.* Menchaca *de ſucceſſio. crea. §. 26. n. 84.* Azeued. *in dict. l. 1. titul. 15 ſub numero 67. cum ſequentibus.* Quibus fit, vt noſtram hanc deductionem merito tenens contra Auendam, ipſum improbet Azeued. *in dict. l. 1. titu. 15. numero 71.* quam etiam ſequitur Girond. *de gabell. 1. part. in princip. numer. 49. cum ſequentibus.* Idem probantes in iure
percipiendi, *el ſeruicio, y montazgos*: † quod quidem 18
immemoriali tempore præſcribitur, *vt in l. 16. titul. 27. libr. 9. Nouæ Collectionis Regiæ*: & in ſalinis, vt hæc eadem immemoriali tempore præſcribantur, vt tenet Gregorius Lopez, *verſicul. Rentas, in l. 6. titul. 29. part. 3. per l. 2. titul. 13. libro ſexto Nouæ collect. Reg.*

Nec ſupradictis obſtat, quod laici ſunt incapaces

iuris percipiendi has decimas vulgo *dichas, tercias,* priuilegio Apoſtolico Regi conceſſi, niſi allegaretur titulus habitus ante Concilium Lateranenſe, tunc namque probata immemoriali conſuetudine poſſent laici decimas percipere, vt reſoluimus *ſupra,*
19 *lib.1. Practic. queſtion.16. per totam:* † Ergo abſque præd. tit. laici ſunt incapaces eas percipiendi & data incapacitate immemorialis præſcriptio, vel conſuetudo non iuuat, vt *in cap. 2.* & *ibi* Ioan Andr. *de preb lib. 6. cum ſimil.* & ita dicebat Montalu. in Repertor. *legum Partita verb. decimo*, quod laici ex Regis conceſſione ſunt incapaces percipiendi has tertias: Ergo eas percipere non poſſunt ex præſcriptione immemoriali.

20 Reſpondemus namque primo, quod cum hæ decimæ vulgo dictæ, *Tercias*, iam priuilegio Apoſtolico Regibus Hiſpaniæ ſint conceſſæ, & in patrimonium ipſorum redactæ vt *in dict. l. 1. titul. 21. libr. Nona Collectionis Regiæ,* & ſic exierint à patrimonio Eccleſiarum, reputantur vt cætera patrimonialia Regum: ac proinde ab ipſis poſſunt libere in laicos transferri, & per ipſos laicos poſſideri, ac percipi quocunque titulo legitimo, ac proinde ſunt capaces ipſarum tertiarum, quamuis quidem cæteras decimas, quæ in dominio Eccleſiarum ſunt, & remanſerunt pro ſuſtentatione miniſtrorum ipſarum deputata, poſſidere, aut pecipere non poſſint abſque priuilegio Apoſtolico conceſſo ante Concilium Lateranenſe, vt probauimus cum aliis *dict. lib. 1. Practicar. quæſtion. decimoquinto* ſic eſt tenendum contra Montaluum *in repertorio legum Ordinamenti, litera R. poſt verbum, item promiſſit Rex Enrichus IIII. in additione magna, incip. item Rex Ioannes II. ad fin.* quem refert Laſſart. *de decim. vendit. c pit. decimonono, numer. vigeſimonono.* & Palatium Rub. de eo dubitantem: Ergo & præſcribi per laicum poſſunt præd. tertiæ tempore immemoriali, vt merito diſpoſuit *dict. l. 1. titul. 12. lib. Nou. Collect. Reg.*

21 Secundo reſpondemus, quod allegando titulum habitum ante Concilium generale Lateranenſe, & probata immemoriali poſſeſſione percipiendi decimas, laici ſunt capaces ipſarum etiam quod non ſint tertiæ ſupradictæ, vt reſoluimus *dict. quæſt. 16. per totam:* Relinquitur ergo ex ſupradictis, præſcribi poſſe à laicis tertias Regias eſſeque capaces ipſarum præſcriptione immemoriali, *per ſupradicta.*

23 Similiter etiam priuilegium conceſſum non ſoluendi gabellam, ſeu alcaualam, nec etiam vſus, aut conſuetudo immemorialis valet, nec excuſat, ſoluere debētem: *ſino fuere eſtando la tal franqueza aſſentada en los libros Reales de lo ſaluado y ſober eſcrito de los Contadores mayores, de ſu Mageſtad,* vt cauetur *in l. 1. titul. decimooctauo, hoc lib. 9. non. Collect. Reg. per totam:* quam l. in ordine 4. in quaterno gabellarum in hoc citauit, & recte adduxit Auiles *vbi ſupra, numero.4.* & Girond. *de gabell. 1. part. in princ. nume. 47.* & Laſſart. *de decim. vend. ca. 19. num. 4. cum ſeq.* qui *num. 5. ad fin.* refert ex Mench. *de ſucceſſ. creat. §. 10. num. 22. & §. 16. numer. 140.* firmam validamque eſſe prohibitionem præſcriptionis *dict. l. 1.* ex cuius verbis excluditur immemorialis cōſuetudo, nec ea ſufficit, quamuis alias ipſa vim priuilegii expreſſi, & ſufficientis ſoleat habere: cum tamen aliud in caſu *dict. l. 1.* requiratur vltra priuilegium, nempe quod ſit ſcriptum *en los libros Reales de lo ſaluado, y ſobre eſcrito de los Contadores mayores de ſu Mageſtad,* quod ſupplere non poteſt conſuetudo, ſiue præſcriptio immemorialis, vt recte probat Auend. *in 2. part. cap. quarto. prato. num.* 27. poſt Greg. Lop. *in l. 6. verb. Tributos, tit. 29. part. 3.* & Laſſart. vbi *ſupra, n. 6.* vbi hoc verum intelligit in gabella, ſeu alcauala, de qua agimus, nam reliqua tributa facilius præſcribuntur, vt *in cap. ſuper quidam §. prætereа de verbor. ſignifi.* & bene aduertit Olanus *in Antinom. iur. litera P. n. 49. in fin.* in quo tenenda eſt diſtinctio, quam ſupra hac quæſtione adduximus *n. 15.*

23 Nec etiam proderit allegare, quod nunquam eo loci, in quo exigitur gabella, talis decima ſoluta & exacta fuerit, non tanquam conſuetudine præſcripta, ne obſtet d. l. Regia, ſed tanquam Regibus Caſtellæ, & Legionis in eo loco à principio non conceſſa: hoc namque falſum eſſe coniicitur ab hiſtoria ſupra in alia quæſtione relata, ex qua conſtat, omnia loca, omnéſque villas, & ciuitates horum Regnorum Caſtellæ; & Legionis hanc decimam conceſſiſſe Regi Alphonſo XI. Quicunque ergo locus, aut quæcunque particularis perſona ſe liberum, & exemptum à ſolutione huius gabellæ eſſe contendat, priuilegium ſcriptum in Regalibus libris de lo ſaluado, & ſubſcriptum à ſuis calculatoribus maioribus oſtendere debet, alias namque ab ea non liberabitur, etiam probata immemoriali poſſeſſione, conſuetudine, aut præſcriptione iuxta expreſſam, & principalem deciſionem *d. l. 4. del quaderno hodie d. l. 1. tit. 18. lib. 9. noua Collect. Regiæ,* vbi etiam expreſsè cauetur, *queninguna ni alguna ciudad, villa, nilugar, ſe eſcuſen de pagar las alcaualas por vſo, ni coſtumbre, aunque ſea immemorial, ni por otra razon, ni priuilegio alguno, ſaluo ſi las tales mercedes, y franquezas fueren aſſentadas en los libros de lo ſaluado ſu de Mageſtad, y ſobre eſcritas de ſus Cantadores mayores,* ita etiam & probat Laſſart. *de decim. vend. d. cap. 19. n. 7.* Et recte.

24 Quinimo dubito de limitatione d. l. aſſignata à Girond. *de gabell. 8. par. n. 36. in fin.* licet eum ſequatur Azeued. *in d. l. 1. n. 26.* dum cenſet, quod ſi immemorialis hæc conſuetudo, cum ſcientia, & patientia Regis fuerit introducta, vel ſuorum Auditorum ſeruanda erit, nam cum priuilegium ipſum non ſufficiat: *ſi no fuere eſtando eſcrito en los libros de lo ſaluado de ſu Mageſtad, y ſobre eſcrito por ſus Contadores mayores, como puede guardar ſe la tal coſſumbre, aunque ſea inmemorial, e introduzida conciencia, y paciencia del Rey, o de ſuis Oyodores, pues falta lo demas que ſe requiere por la dicha ley, que es eſtar aſſentada la franqueza en los libros de lo ſaluado de ſu Mageſtad, y ſobre eſcrita de ſus Contadores mayores, y la ciencia, y paciencia del Rey, y mucho menos de ſus Oydores ninguna coſa iuſtifica, ni baſta para eſcuſarſe ninguno de pagar alcauala, pues no baſta en eſta materia para adquirir vno derecho, ni poſſeſſion contra ſu Mageſtad, aunque ſea de tiempo immemorial,* vt *in l. 1. tit. 15. libr. 4 Nouæ Collect. Regiæ.* Illa namque patientia Regis non inducit conſenſum, nec priuilegium ſufficiens in futurum, tumque proceſſit potius ex quadam naturali obliuione, & leuitate præ multitudine negotiorum, & incuria ſuorum officialium quam ex mera voluntate indulgendi ſimile priuilegium: tum etiam, quia etſi vltro, nec & ex propoſito id conceſſiſſet, non ſufficeret, niſi eſſet aſcriptum in libris Regiis, de lo ſaluado, y ſobre eſcrito de ſus Contadores mayores, vt cauetur *in d. l. 1. ad fin. tit. 18. lib. 9.*

25 Dubitari tamen poteſt, *vtrum, ſi conſuetudo non ſoluendi gabellam, non ad perſonam, nec locum referatur, ſed tantum ad rem quandam particularem, de cuius venditione nunquam conſueuit ſolui alcauala, talis conſuetudo realis, non vero perſonalis, vel localis excuſet in particulari à ſolutione gabellæ, exemptionemque præbeat?* Et non excuſare, præſtat argumentum ab identitate rationis *d. l. 1. tit. 18. lib. 9.* Si enim conſuetudo immemorialis non ſoluendi alcaualam non excuſat perſonam ipſam, quæ nobilior eſt multo re vendita, minus excuſare debet conſuetudo rem ipſam. Secundo, quia ſi huiuſmodi conſuetudo realis de qua agimus, excuſare deberet, id eſſet ratione ſpecialis priuilegij, & exemptionis ipſi rei à legibus Regiis gabellariis *ſub tit. 17. huius lib. 9.* conceſſi, vbi *in l. 54.* cum pluribus ſequentibus, & *in titul. 18.* quibuſdam rebus conceditur nuncupatim, vt ex venditione ipſarum gabella non ſoluatur: ſed non eſt ita, quia ibi non reperitur hic caſus conſuetudinis non ſoluendi alcaualam ex venditione alicuius rei particularis exceptus: ergo non valet præd. conſuetudo, nec excuſabit à ſolutione alcaualæ.

Nihilominus tamen contrarium verius eſſe cenſeo, & tenendam in praxi: quia etſi caſus hic non reperiatur expreſſus, aut exceptus à noſtris ll. contentis *ſub dict. titul. 17. & 18. hoc lib. 9.* reperitur tamen expreſsè deciſus *in l. 2. in verſic. De qualquier carga de greda, in fin. titul. 22. eodem lib. 9.* Et hoc ſufficit: fuit enim condita illa l. à noſtro Rege Philippo II. quinto die Iunij, anno 1566. vbi agens de los derechos del almoxariſazgos, diſponit, & præcipit: *Que de las cargas de gredano han de pagar alcauala, porque no ſe acoſtumbra a pagar:* ergo habemus intentum, quia exempla non arctant regulam, *l. damni infecti ſtipulatio pertinet, in finalibus verbis. ff. de damn. infect.* & quando ratio expreſſa eſt in diſpoſitione in ea comprehendi intelliguntur omnes caſus, qui ipſi rationi conueniunt, non quidem per viam extenſionis, ſed ſicut genus comprehendit ſuas ſpecies, vt probauimus *libr. 3. Practicarum Quæſtionum, quæſt. 17. n. 80.* Accedat *l. 9. titul. 18. libr. 9. Nouæ Collect. Regiæ,* ibi: *Y adonde huuiere coſtumbre de cobrar la dicha alcauala, &c.* Loquitur: *De los Commendadores de Santiago, Alcantara y Calatraua:* ergo à contrario ſenſu: *Adunde no la huuiere, &c.*

26 Quæ deciſio iuſtificari etiam poteſt, quia ſi valet conſuetudo, vt ex certis fructibus nulla ſoluatur decima, nec eius aliqua portio Deo, & eius miniſtris, vtpote de fœno, herbis, vel oleo, & ſimilibus, modo ex aliis redditibus ſuperſit iuſta ſacerdotum ſuſtentatio: idemque eſt in conſuetudine non ſoluendi decimas minutas, nempe caſeorum, ouilis lanæ, vel etiam animalium, & fructuum minutorum, vt cum aliis reſoluimus *lib. 2. Canonicarum Quæſtionum, c. 21. n. 40.* à fortiori debet valere conſuetudo, quæ habet, vt ex venditione certæ cuiuſdam rei non ſoluatur alcauala: præſertim, cum lege præd. Regia, ita expreſſe cautum ſit.

SVMMARIA.

1 *Gabella, hoc eſt alcauala, an ſit odioſa, vel fauorabilis?*
2 *Gabella, qua ex contractu debetur, iuri gentium refragatur.*
3 *Gabella, quatenus reſpicit contractus, & perſonas à quibus ſoluanda erit, eſt odioſa, & ſtricte interpretanda* & num. 5. & 7. *ſed contrarium probat Parlador.* vt in numer. 6. *diſtinguitur,* num. 8.
4 *Omnis receſſus à iure communi eſt odioſus.*
9 *Reuerentia, quæ à libertis patronis debetur ex parte patroni continet fauorem, & ideo proroganda ad heredes extraneos patroni, ex parte vero liberti continet odium, & ideo reſtringenda, vt heredes extraneos liberti non comprehendat.*
10 *In dubio contra gabellam eſt iudicandum.*
11 *In contra dubio fiſcum reſpondens non delinquit, ſed intelligi debet, quando fiſcus agit de lucro captando: priuatus vero de damno euitando,* vt in num. 13.
12 *In dubio contra commune loci iudicandum.*
14 *Dubia quæſtio in propoſito fiſci, vt contra eum in dubio ſit iudicandum, intelligitur, vel reſpectu iuris, quia ſunt plures opiniones, vel reſpectu probationis, vel in caſu* l. inter pares, ff. de re iudic. & cap. final. eodem titulo.
15 *De gabellæ debito conſtito, aut vt fraus detegatur, fauendum eſt gabellæ, & fiſco.*
16 *Gabellæ ſolutio, quatenus reſpicit perſonam Regis, quod ſit fauorabilis conſtat in pluribus ex legibus del quaderno de las alcaualas, quarum nonnullæ referuntur,* num. 17.

QVÆSTIO VI.

An alcauala ſit odioſa, vel fauorabilis cenſenda?

1 QVæro ſexto? *An gabella, hoc eſt, el alcauala, ſit odioſa, vel fauorabilis cenſenda?* Si enim odioſa eſt, ſtricte in ea erit procedendum: ſi vero fauorabilis amplianda, ſummiſque fauoribus adiuuanda: Proderit igitur hæc quæſtio, & reſolutio, quæ in ea erit ſumenda, multum in praxi pro intellectu pene totius materiæ huius gabellarum tractatus, & præſertim plurium quæſtionum infra examinandarum.

Et videtur prima inſpectione, gabellam, ſeu alcaualam odioſam eſſe, ac proinde ſtricte in ea eſſe procedendum: † Primo, quia gabella, quæ ex contractu debetur iuri gentium refragatur, ita Bald. *in l. contractus, q. 2. C. de fide inſtrum.* Cum enim ſeruitus quædam ſit, vt pote contra naturalem libertatem contractum, qui eo iure inuenti ſunt vt *in l. ex hoc iure de iuſt. & iur.* ſicuti hominum ſeruitutes contra ius naturale eſſe dicimus, eo enim iure omnes homines liberi naſcebantur, *l. ius autem gentium inſtit. de iur. natur. gent. & ciuil. l. manumiſſiones. ff. de iuſtit. & iur.* bene ſequitur, quod gabella iuri gentium refragari dicatur. 2

3 Secundo, quia gabella, ſeu alcauala noſtra, quatenus reſpicit contractus, & perſonas, à quibus ſolui debet, odioſa eſt in hoc, ſcilicet, ſenſu, vt ſtricte, & proprie ea interpretanda ſit, quia cum oneroſa ſit, & iuri gentium ac communi refragetur, minuit enim iuſta pretia rerum deſpectu decimæ Regi ſoluendæ, ratione contractus, venditionis, vel permutationis celebrati, & tanto minus gaudet in effectu, pretio rei ſuæ venditor, vel permutator inuitus, cum reuera mallet integro gaudere, cum ſit dominus integer rei ſuæ diſtractæ: nimirum ſi ex hac parte odium contineat, ac proinde ſit reſtringenda. † Omnis enim receſſus à iure communi eſt odioſus, iuxta communem ſententiam plurimorum Doctorum, quos ad hoc citat Tiraq. *in præfatione retract. lignag. numer. 62.* 4

5 Quibus fit, vt hanc primam partem, nempe quod gabella, hoc eſt alcauala ſit odioſa cenſenda, ac proinde ſtricte in ea procedendum, tenuerint

communi

communiter DD.& in primis voluit Bald. vbi *ſupra* dum dicit, ſtatutum ciuitatis imponens gabellam ſtricte eſſe intelligendum,quem refert, & ſequitur Bertach. *de gabell.1.par. num.* 18. *in princ. volum.11.tract.vniuerſ.Doct.* & deinde tenuit Abb. *conſil.83.num. 2. libr. 2.* Philipp. Corneus *conſil.* 181.*littera Q.num.16.volum.2. & conſi.199.n.17. lib.1.* Iaſ.*in l.fructus,num.17.ad fin.ff.ſolut.matrim.* Tiraquel.*in tractatu de retract.lignag.§.15.gl.1.n.12.idem in legib.connubial.gloſſ.5. num. 29.* Argidius Boſſius *in ſua practic. titul. de Vectigal. num.* 10.& 11.Didac. Perez. *in rubric.titu.2.lib. 8. ordinamenti,pagin.33.in fin. cum ſequenti colum.* Matienc.*in l.2. titul.3.libr.5. nouæ Collect.Reg.gloſſ.2. num.*2.Octauia.*deciſ.Pedemont.4.num.7.* eſt communis ſententia ſecund.Laſſart.*de decim.vend. vbi ſupra,n.31.*

6 Verum Ioan.Parlador.aduocatus quondam Pintian.vir quidem perdoctus *in ſuo lib.1.rerum quotid.ca.3.num. 30. in princip.* agens ex profeſſo de hac noſtra quæſtione,etſi iſtorum opinio,in caſu, de quo agunt,veram eſſe cenſeat, nequaquam tamen ad noſtras ll. Regias protrahendam eſſe opinatur: ipſi namque loquuntur in vectigalibus ab ſtatutis municipalibus iniunctis: ſtatuta vero odio laborare manifeſtum eſt:Noſtræ vero ll.Regiæ de alcauala agentes,non ſtatutorum, ſed iuris communis naturam ſortiuntur,vt notat Palat.Rub. *introductione rubricæ de donat.inter virum, & vxorem,n.9.* Ergo tale odium eas non tangit:Reſoluit igitur Parlador.contrariam ſententiam,nempe has noſtras gabellarias leges odioſas non eſſe,quia vectigalia à iure communi introducta, non ſunt odioſa, ſed fauorabilia, *vt in l.1. ff. de loc. public. fruend.* vbi dicitur: *Interdictum hoc publicæ vtilitatis cauſa proponi palam eſt, tuetur enim vectigalia,&c.* At quod alcauala contineat publicam vtilitatem palam eſt,vt conſtat ex adductis à nobis ſupra *quæſt.2.per totam:*& demum ne his deficientibus cogatur Regia Maieſtas grauioribus tributis ſubditos onerare,vt inquit *l.11.tit.28.par.3.* hanc opinionem Parladorij ſequitur, & late comprobat Girond. de *Gabell. 5.par.num. 2.cum ſequentibus,* dicens,nulli eſſe dubium,veram eſſe hodie, & defendendam,quandoquidem in totius vniuerſi, & Chriſtianæ religionis fauorem conuertatur gabella,& ad defenſionem fidei, per ea quæ tradit Montalu. *in l. 50. tit. 6. par. 1. in glo. verb. Franquezas,verſ.ſed tributum*, & cauſa rationis eius in dies creuerit.

7 Sed obſeruo,non ob id, quod gabella iuſta ſit, & ex publicis,& neceſſariis cauſis adhuc durantibus,imo, & in dies creſcentibus introducta, ac proinde publicam admodum contineat vtilitatem horum Regnorum,fauorabilis iudicanda ſit, cum inſpecto ſuo etiam iuſto principio,ex parte gabellam ſoluere debentium contineat odium, & rigorem, ac patrimoniorum ſuorum aliquam diminutionem, quamuis alio reſpectu tunc temporis excludi queat odij conſideratio propter gratuitam illam, & ſpontaneam populi conceſſionem de qua *ſupra quæſtio.2.* nihilominus tamen patrimonia remanent adhuc grauata hoc onere ſoluendi gabellam:quid igitur dicendum,& tenendum eſt in hoc paſſu?

8 Mihi pro vera reſolutione huius quæſtionis, & concordia opinionum,videtur ita diſtinguendum: quod gabella,ſeu alcauala,de qua in noſtris ll.Regiis, quatenus reſpicit contractus & perſonas à quibus ſolui debet,odioſa ſit in hoc, ſcilicet, vt ſtricte ac proprie eam interpretemur, quia cum onerosa ſit, & iuri gentium, & communi refragetur,vt probauimus,& tenet præterea deciſio Pedement.vbi *ſupra*,conſtat eſſe ſtricti iuris, & in hac conſideratione recte procedit, accipienda, & obſeruanda eſt communis ſententia DD. primo loco ſupra adducta: quatenus vero gabella, ſeu alcauala reſpicit Regis perſonam, eiuſque fiſcum, cui ipſa debetur,& in cuius fauorem conceſſa fuit, fauorabilis dici debet,atque eſt:Et in hoc ſenſu accipienda eſt ſecunda opinio præfata contraria modernorum.

9 Sic etiam videmus, quod reuerentia, quæ à libertis patronis debetur, ex parte patroni continet fauorem,& ideo proroganda ad hæredes extraneos patroni: ex parte vero liberti continet odium, & ideo reſtringenda, vt hæredes & extraneos liberti non comprehendat,iuxta gloſſ.communiter approbatam,de qua per Couar.*lib.1. variar. reſolut. cap. 11.num.3.* vbi & aliis exemplis hoc confirmat, & ſecundum Laſſart. *vbi ſupra ſub dict. numer. 31.* qui in terminis gabellæ præd. diſtinctionem prius applicuit,& tenuit,quæ meo iudicio vera eſt,& tenenda,& cum ea tranſire videtur Azeued.*in l. 1. n. 21.titul.17.hoc lib. 9.*

10 Ex cuius quidem diſtinctionis primo membro deducitur,quod in dubio contra gabellam, & ſic contra alcaualam erit iudicandum ſecundum Bar. *in l.ſi pupillus,in princ.n.3.ff ad l.Falcidiam*,tenet, quod vbi concurrunt in vno actu duæ cauſæ,inſpicienda eſt,quæ minuit gabellam, Anchar. *conſil. 264.præmittendum*, Angel.*conſil.9* Corneus *d.conſil.199.colum.4.in verſ.Et facit pro prædictis, vol. 1.& Conſil.106.littera D.& conſil.194. littera H. lib.4.* Iaſon.*in l.1.num.7.ff. ſi ex noxal. cauſ. agatur.* Decius *conſi. 457. num. 8* quos ſequitur Granet. *conſi. 131. in fin. deciſ. Pedemont. ſupra citata,num.5.*& Laſſart. vbi *ſupra,n.31.*ibi: *itaque ſi gabella.*

11 Nec mirum id videri debet,cum pro regula iuris habeamus,eum non delinquere, qui in dubiis quæſtionibus contra Fiſcum facile reſponderit, vt *in l. non puto.10.ff.de iure fiſc.*& *ibi* gloſſa, & Do-
12 ctores. † Idem eſt contra commune loci ſecundum Bonifac.*in tractatu malef.in princ. numer. 5.*
13 *fol.mihi 224.*† Verum debet intelligi,quando Fiſcus agit de lucro captando, & priuatus de damno euitando (vt contingere videtur in exactione gabellæ) ſecundum Doctores in proprio loco:& eſt communis,& magis communis ſententia, ſecundum Anton.de Fran. *de pignor.2. part.membro 4. num.118.* teſtatur etiam communem Anton. Gomez *in l.9.Taur.nu.25.*refert plures eos ſequutus, loquens in pœna Beccius *conſi.52.num. 19.*

14 Dubia autem quæſtio in propoſito d.l. non puto, intelligitur vel reſpectu iuris, quia ſunt plures opiniones,vel probationes, vel in caſu *l. inter pares.ff. de re iud.& c.fin.eodem titulo*,ſecundum Roder. Suarez *in procœmio legum fori ad fin.*

15 Ex ſecundo autem membro præfatæ diſtinctionis deducitur, quod conſtito de debito gabellæ:aut vt fraus aliqua detegatur,de eius ſolutione,& doli detectione agatur, fauendum eſt gabellæ, & fiſco, cum fiſcalis ratio,& militibus,& priuatis,ipſiſque templis,& cunctæ Reipublicæ vtilis, & neceſſaria ſit, vt *in auth. de mandat. Princip. §. publicorum coll. 3.* quo fit, vt omnes leges quaterni gabellarum, quæ hominum fraudibus in vectigalium conſeruationem diligenter occurrunt, & alcaualam tuentur, æquiſſimæ ſint, & vt fauorabiles animabus ſubditorum, & Regio patrimonio ſuſtinendæ: & ita intelligenda eſt,

dict.

dict.l.1. ff. de loc. publ. fruend. in verbis prænarrandis.

Quod autem gabellæ ſolutio, quatenus reſpicit
16 Regis perſonam, eiuſque fiſcum ſit fauorabilis, vt prædiximus,ex pluribus comprobari poteſt,quæ ex legibus del quaderno de las alcaualas euidenter conſtant, in quibus materia hæc ſoluendi alcaualam Regi, eiuſque fiſco ex omnibus venditionibus,& permutationibus hominum pluribus fauoribus condecoratur atque fulcitur præter regulas iuris communis, qui ſi ſigillatim referendi nunc eſſent:prolixum videretur, & nihil vtilitatis adferret,præterquam,quod haud neceſſarium foret,cum ſufficiat ad comprobationem ſupradictorum inſpicere ipſaſmet leges.

Nihilominus tamen duo, vel tria hic breuiter ſubiiciam, ex quibus interim lector id ſatis intelliget: & primo conſidero caſum,*l.120.del quaderno hodie l.31.titul.19.hac libr.9. Nouæ Collectionis Regiæ*,de qua ſupra egimus,quæſtio.2. qua cauetur:*Que el vendedor,y comprador,ſean obligatos à denunciar, y hazer ſaber al alcaualero dentro de ciertos dias la venta, y trueque de que ſe deue alcauala, y pagarla, declarando por granado, y por menudo, &c.ſo pena del doblo*,non enim ſufficit publice contrahere,& bona fide,vt ſatisfactum ſit legi:ſed requiritur denunciatio præd. ſub pœna dupli:at hoc valde fauorabile eſt fiſco, eoque tendit: vt deſidia, & negligentia exactorum, non noceat Regi,eiuſque fiſco, nec venditoribus & permutantibus proſit. Duplici ergo onere hi grauantur, nempe,vt venditiones à ſe factas exactoribus, ſiue publicanis intra quintum diem denuntient, notamque faciant,aut alcaualam ſoluant intra præd. terminum.Quinimo emptores ipſi eandem notificationem facere tenentur intra triduum ſub eadem pœna, licet reſpectu, contrahentium gabella ſit odioſa,cum tamen reſpectu Regis, eiuſque fiſci ſit res fauorabilis,merito iſthæc omnia introducta, & iuſtiſſime decreta ſunt, quoties gabella debetur, Secundo comprobatur ex pluribus ſpecialibus,quæ eiſdem legibus del quaderno de las alcaualas introducta ſunt,earum iudiciali exactioni iuxta ordinem procedendi, hoc eſt, in ordine iudiciali, en pleytos de rentas Reales, præter aliarum cauſarum ordinem,quæ patent ex toto *titul.7. del orden iudicial en pleytos de rentas Reales,hoc lib. 9.præcipue à l.4.cum ſequentibus eiuſdem tit.* quæ longum, & laborioſum eſſet enumerare.

Tertio idem manifeſte deducitur ex quampluribus legibus *tit.8.de las rentas Reales,y que ninguna perſona las vſurpe, ni haga por donde vengan a valer menos*:ibi enim maximis pœnis afficiuntur delinquentes contra Regem & fiſcum, in hac materia redditunm Regalium & contra vſurpantes,& defraudantes hæc iura.

SVMMARIA.

1 *Gabella à quo tempore deberi incipiat,an à tempore celebrati contractus, traditionis, vel pretij ſolut? cum pluribus ſequentibus:reſoluitur* num. 16.cum ſequentibus, *quod à tempore contractus celebrati:* & num. 26 *referuntur auctores hanc partem tenentes.*
2 *Venditio perficitur traditione rei venditæ.*
3 *Terminus ſolutionis pretij currit à tempore traditionis rei venditæ.*
4 *Terminus ſolutionis dotis ſoluendæ non incipit currere,niſi à die nuptiarum.*
5 *Leges Regiæ,quibus probari videtur,gabellam à tempore traditionis deberi, & non antea,ſed eis reſpondetur,*numero 27.
6 *Gabella quando iure communi ex ſola conuentione debetur, ſolui debet in loco conuentionis & contractus.*
7 *Gabella ex permutatione à tempore traditionis debetur.*
8 *Traditio vera,vel res alia,quæ pro traditione habeatur requiritur ad debitum gabellæ.*
9 *Ceſſio pro traditione habetur, quando venditur ius, vel actio:idem quando venditur ſors,dubius euentus,vel iactus retis,idem in omnibus iuribus incorporalibus venditis,* vt in num. 10.
11 *Quando res venditur periculo emptoris ante traditionem hæc conuentio pro traditione habetur.*
12 *Mora venditoris(qui pretium accepit, vel fidem de eo habuit in tradendo rem venditam)habetur pro traditione quoad debitum gabellæ.*
13 *Cum per aliquem ſtat, quominus aliquid fiat habetur pro facto,quo ad eius præiudicium, idem in conditione adimplenda ſtatutum eſt, vt* in numer.14.
15 *Traditio non eſt neceſſaria in venditione facta in fauorem Eccleſiæ,vel Reipublicæ, quia in eas ſtatim celebrato contractu transfertur dominium abſque traditione.*
16 *Emptio,& venditio ſolo conſenſu perficitur.*
17 *Gabella à legibus Regiis debetur ex contractu venditionis nuncupatim, non vero imponitur hoc onus generaliter alienationi cuicumque.*
18 *Perfectio emptionis & venditionis triplex eſt,vt* hic & in num.10.
20 *Emphyteota vendens emphyteoſim ſine conſenſu domini non cadit in commiſſum, niſi demum ſequuta rei traditione, idem obtinuit in feudi alienatione,*vt in num.21.
22 *Redhibitoria actio ſtatim competit ex die venditionis,nec traditio exſpectatur.*
23 *Terminus nouem dierum ad retractum iure ſanguinis, iure Regio conceſſus computatur ex die venditionis.*
24 *Laudemium poteſt peti ſtatim facta venditione, etiam ſi ſit lis ſuper traditione.*
25 *Leges Regiæ ex quibus probari videtur gabellam deberi ex die venditionis ante traditionem.*
28 *L. 1. C.de nundinis priuilegium non ceſſat, ſi tempore nundinarum factus fuerit contractus,& non traditio.*
29 *Gabella ex contractu puro emptionis, & venditionis ſtatim debetur,licet dominij tranſlatio,vel ius percipiendi fructus dilatata ſint in aliquod tempus,& præſens gabellarius eam habebit, non vero futurus illo tempore,vt* in n.30.
31 *Gabella ex contractu venditionis habita fide de pretio celebrato ſtatim debetur, nullo interuſurio medij temporis venditori ſoluto,nec ſoluendo, nec venditor liberabitur in hac ſpecie cedendo actionem gabellario vſque ad quantitatem decimæ contra emptorem.vt* in num.32.
33 *Gabella ex venditione cenſus redimibilis ſuper meis bonis impoſiti in fauorem tertij ſtatim debetur,& peti poteſt.*
34 *Gabella ex cenſu emphyteotico redimibili ſtatim debetur,& peti poteſt antequam redimatur, ſed verius,& tenendum eſt contrarium, vt* hic.
35 *Gabella non debetur ex re in cenſum perpetuum irredimibile conceſſa.*
36 *Gabella tamen debebitur in præcedenti ſpecie, ſi poſtea ex partium conſenſu redimatur talis cenſus,& debebitur gabellario illius temporis.*

QVÆST

QVÆSTIO VII.

An à tempore venditionis,vel traditionis cauala debeatur, & peti poſſit?

1 QVæro ſeptimo: *A quo tempore incipiat deberi gabella,hoc eſt el alcauala, an a tempore celebrati contractus,traditionis,vel pretij ſoluti,hoc eſt, an ex ſola venditione debeatur gabella,an etiam requiratur traditio?*

Et videtur primo dicendum, tam iure commu-
ni,quam Regio, gabellam debitam pro venditione
rerum non niſi cum traditæ fuerint,vel pro tradi-
tis iure habitæ deberi,aut peti poſſe iure commu-
2 ni,† quia traditione rei venditæ perficitur vendi-
tio,vt *in l.1.iuncta gloſſ. verb. Perfectam. C.de iur. fiſc.lib.*10.de qua late egimus in noſtro tractatu de iuramento.Confirmat.*3.par.cap.* 15.*ſub num.*23.*verſic.quarto:*& text.etiam *in l.ſi quis alienam. ff. de act.emp.*vbi iuncta gloſſ.1.deciditur, *quod ſi aliquis alienam rem vendiderit,& medio tempore hares domino rei extiterit, cogitur implere venditionem tradendo rem.*

3 Hinc eſt quod ſi emptor aſtringeretur ad ſoluendum pretium intra duos menſes à tempore contractus,non currit tempus,niſi à die traditionis rei venditæ,vt per Bart.Bald.Angel.Paul.Iaſ.*in l.ſi cui legetur in princ. ſi de leg.*1.Tiraq.*de retract. Lignag.§.1.gloſſ.2.num.*41.*cum ſeqq.*& *gloſſ.*10.*numer.*108.*per l tali ſtipulatione in princip.ff. de iur. dot.*

4 † Vbi promiſſio dotis ſoluendæ anno proximo, intelligitur non quidem de anno proximo à die promiſſionis, ſed à die nuptiarum annum eſſe numerandum concordat *l.*12.*tit.*11.*par.*4.de quo Tiraquel. vbi *ſupra* & Anton. Gomez *in l.* 7. Taur. *num.*16.*col.*3.*illius numeri in princip.*& quod ante traditionem venditio non ſit perfecta, probatur ex deciſio. *l. quoties C. de rei vendic.* vbi in re duobus vendita, præfertur ille, cui primo tradita fuit.

5 Secundo, quia cum ipſamet venditio reſpectu contrahentium ante traditionem firma quidem non ſit, cum re integra ante traditionem contrahentes poſſint à conuentione diſcedere: vt *ff.& C. quando liceat ab emptione diſcedere,*merito, vt neque gabellæ obligatio ante traditionem firma, & incommutabilis non ſit, cum huiuſmodi non maneat ipſa venditio,quæ eſt cauſa efficiens, & productiua obligationis gabellæ.

Tertio, & in terminis noſtræ quæſtionis, iure communi attento,hanc partem probauit Bald. *conſil.*243.*incip.tempore,& conſi.*253.*incip. licet iſtæ allegationes,lib.*4.vbi late,& ſcienter hoc diſputat, quem refert Tiraquel. *de retract.lignag.* §. 1.*gloſſ.* 2.*num.*46. & Pelaez *de maiorat.*4. *par. q.* 24.*numer.*4.

Iure Regio eadem prima pars, nempe, quod ex ſola venditione rei ante traditionem non debeatur gabella,probari videtur ex l. 116. *del quaderno de las alcaualas,*ibi: *Para las acabar de vender, y entregai en otra patre,*& ſtatim, *ibi: O ſe vendiere, y entregare fuera del luga de do lo ſaco haſta vn mes,* quæ lex hodie eſt *l.*30.*titu.*10.*hoc lib.*9.idem probat *l.*105.*del quaderno,*ibi: *Y ſi en el lugar de ſeñorio ſe vendieren,y entregaren,* quæ eſt hodie *l.* 17. *tit.*17. *hoc lib.* 9.

Secundo, quia clare conſideratur traditio rei venditæ,ad hoc, vt in vno vel altero loco gabella debeatur *in l.*73.*quaterni hodie l.* 18. *titul.* 12.*hoc libr.*9.& *in l.*112.*hodie l.*5.*tit.* 17. *hoc lib.* 9. dum igitur d.ll.obuiare intendunt fraudibus,quæ facile ex traditione contingere poſſent, ſaltem tacite innuunt,& neceſſariam eſſe traditionem ad hoc, vt gabella debeatur: alias namque ſi ſola venditio ſufficeret, quorſum leges præfatæ agerent de obuiando fraudibus,quæ extrahendo rem de vno loco ad alium ad traditionem faciendam occurrere poſſent, atque contingete? Taciti autem,& expreſſi idem eſt iudicium, *l.cum quid.ff.ſi cert.pet.*

Nec ſupradictis obſtat *l.*1.*tit.*17. hoc *lib.*9. ibi: *Los vendedores paguen el alcuala,* & ibi: *De todo el precio porque vendieren,&c.* quia verbum, *vendieren,*in ea l. poſitum intelligi debet cum effectu, *l. fin.§.docere.ff.ne quis eum qui in ius voc. eſt vi eximat,& in cap.perlatum de cleric. non reſid.* & non dicitur res vendi cum effectu ante traditionem, *vt in §.vendita,inſt.de rer.diuiſ.& in cap.cum Ioann.in princip.de fide inſtrum.*Tiraquel. *de retract. lignag.* §.1.*gloſſ.*2.*num.*44.*& gloſ.*10.*n.*110.

Secundo reſpondetur,quod quamuis *d.l.* 1. traditionis non meminerit,non tamen ideo probat, traditionis non requiri:quia tantum decidit, quod venditores ſoluant gabellam, & ab eis exigatur decima pars pretij,quo res vendita fuerit imo recipere videtur eandem iuris interpretationem,nempe ſequuta traditione, & ſic ex venditione perfecta: ſi enim non traditur res, nec pretium ſoluitur de quo debet ſolui gabellam,nunquid ex nummis propriis venditoris? Minime,eſſet enim hoc abſurdum nimis,& valde onerosum;cum tantum lex dicat: *De caua dies vno de todo el precio porque vendieren:*At pretio non ſoluto,nec re tradita,non dicetur ſolui gabella de pretio, ſed de aliis pecuniis. Ergo præſupponere, atque innuere videtur hæc l. quod ante rei traditionem, & pretij numerationem gabella non debeatur,nec ſoluenda ſit.

Nec etiam obſtabit,ſi aliquis obiiciat, *l.*112.*del quaderno de las alcaualas,*hodie *l.*5. *tit.* 17. *lib.* 9. *Noua Collect Regiæ*, quatenus regula *el pagar el alcauala por la entrega,vendiendo ſe la coſa eo vn lugar,y entregande ſe en otro en las ventas ſolamente de las coſas muebles,y ſemouientes:*Ergo ſecus eſt in immobilibus, & ſic in his contrarium decidere videtur,argumento *l.cum prætor.ff.de Iudic.cum ſimil.*præcipue cum *l.*101.*del quaderno,hodie l.*9.10.*&* 11.*de tit.*loquentes in rebus immobilibus venditis non faciant mentionem traditionis, nec de ea loquantur,ſed hoc vnum diſponunt,quod ſoluatur gabella,vbi ſita ſunt bona immobilia.Cum igitur diuerſæ ll.ſint ſtabilitæ, atque latæ ſuper ſolutione gabellæ rerum mobilium,& ſe mouentium ex vna parte,& immobilium ex altera, diuerſum ius voluerunt inducere in hoc inter bona mobilia, ſeque mouentium atque immobilia: Sed hoc non obſtante, dici poteſt, in immobilibus etiam requiri traditionem ad hoc, vt debeatur gabella, ſicut in mobilibus, & ſemouentibus, quia licet hæ ll. poſtremo allegatæ nihil dicant de traditione immobilium, nec etiam decidant, vt ſoluatur gabella de ſolo contractu venditionis immobilium,nec in loco contractus,non tamen poteſt congrua ratio differentiæ aſſignari in hoc inter præd. bona: cum ius,& obligatio ſoluendi gabellam ſit idem, & in vtriſque bonis militet eadem ratio:ergo,& idem ius ſtatui debet in eiſdem *l. illud cum ſimil. ff. ad l. Aquil.*

Accedit alia conſideratio aſſumpta, ex eadem l 112. dum enim dicit: *Que ſe pague el alcauala do eſtan la coſa vendida:* idem ſentire videtur, ac ſi diceret: *Donde ſe entregare,* quia bona immobilia alibi tradi non poſſunt niſi vbi ſita ſunt,ſiue vere, ſiue per actum fictum traditio fiat.Ideoque cauendo lex, quod ſoluatur gabella,vbi bona immobilia ſita ſunt, viſa fuit ſecundum naturalem rationem cauere,vt ſoluatur gabella,vbi traditio fuerit facta, quandoquidem alibi tradi non poſſunt: nec opus fuit alia expreſſione, cum tacite neceſſario hoc inſit,quinimo ſuperflue, & minus apte, ſimilis expreſſio traditionis fieret.

6 Denique cum iure communi, quando ex ſola conuentione debetur gabella, ſoluitur in loco ipſius conuentionis,& contractus, Abb. & Felin. *in cap.fin.de foro compet.& cum d.l.*101. hoc innouauerit, cauendo,ſolui gabellam rerum immobilium venditarum in loco vbi ipſę ſitæ ſunt,& ſic,vbi neceſſario tradendæ erant,videtur legem hanc, quoad ſolutionem gabellæ huiuſmodi rerum ad plus reſpexiſſe, quam ad conuentionem ipſam, nempe ad res ipſas immobiles,& traditionem ipſarum,potius ergo videtur fauere ea lex hanc partem, quam ei contradicere.

Et ne etiam auctoritate careamus in hac parte, eam probarunt, & tenent duo Regnicolæ non contemnendæ auctoritatis:nempe Montalu in *l.*61.*gloſſ.vnic.ad fin.tit.*5.*par.*5.& D.Caſtellus *in l.* 70. *Tauri in glo.Y el alcauala,in addit.*nec non & nouiſſime Villalobos *in ærario commun.opinion.litera E.num.*3.*in fine.*

7 Et retenta hac opinione, idem dicendum eſſet in contractu permutationis, & cambij, vt in ipſo quoque traditio vera, vel per actum fictum requiratur, ad hoc,vt gabella debeatur, & peti poſſit,præmaximè attento iure communi, tum quia eſt contractus innominatus,de vt des,vbi ex verbo dare obligatur contrahens ad dominij tranſlationem,vt *in l.*1. *ff. de rerum permut.*quæ tranſlatio fieri non poteſt abſque traditione, tum etiam quia ſine implemento, & traditione permutatio iure communi non producebat actionem, nec eam habebat alter, qui ex ſua parte non adimpleuerat *l. ex placito Cod. de rerum permuta.* quamuis iure noſtro Regio aliud ſit, vt alibi docuimus.

8 Quod autem prædiximus, videri requiri tradi-
tionem rei venditæ, ad hoc, vt debeatur, & peti
poſſit gabella, intelligendum eſt (vt *ſuprà* quo-
que innuimus) *O otra coſa que ſea auida por*
entrega: veluti ſi ius, vel actio venderetur, *vt*
9 *in tit. Cod. de hæredit. vel act. vendit.* † Tunc
enim ceſſio pro traditione habetur, idem quando
venditur ſors, euentus dubius vel iactus retis,
10 † & denique in omnibus iuribus incorporalibus
venditis. gloſſ. *in l. fin. C. quando fiſc. vel priuat.*
& in l. final. in princip. in gloſſ. verb. portionib.
ff. de donat. Bart.& Bald. *in l.* 1. *C. de actionib. &*
11 *oblig.* † Similiter etiam, quando res venderetur
periculo emptoris ante traditionem, *l.cum emptor.*
ff. de reſcind.vendit.l. fin. C. de peric. & commod.
rei vend. quia tunc habetur res pro tradita ex illa
12 conuentione,vt *in d.l. cum emptor,in fine.*† Simili-
ter pro traditione haberetur,ſi venditor, qui rece-
pit iam pretium, vel habuit fidem de eo, nollet
rem tradere, quia huiuſmodi venditor eſt in mo-
ra,quin etiam debet vſuras,de quibus *in l. curabit*
cum materia. C. de action. empt. & l.Iulianus. §.*ex*
vendito. ff. eodem titulo. & in præiudicium moroſi
13 venditoris habetur res pro tradita. † Cum enim
per alium ſtat,quominus quid fiat,pro facto habe-
tur in eius præiudicium,iuxta quam plurima iura,
& nonnullos auctores,quæ in hoc congerit Tira-
quel.*de retract.lignag.*§.15.*gloſſ.*2.*n.*7.& non habe-
tur pro obſtaculo, quod debitor gabellæ ſibimet
imponat,argumento *l.ſi bonæ fidei.ff.de noxal.* nec
illud quod ipſe remouere poteſt. *l.qui poteſt.ff.de*
reg.iur. c.final.de elect. † Et conditio habetur 14
pro completa,cum ſtat per eum, qui eam implere
poteſt. *l.Labeo ſcribit.ff. de contrah.emptio.*† De- 15
nique traditio non eſt neceſſaria in venditione facta in fauorem Eccleſiæ,vel Reipublicæ, quia in eas ſtatim, celebrato contractu, transfertur dominium abſque traditione, vt *in l. inter diuinum. C. de Sacroſanct. Eccleſ.* & ſic in reliquis ſimilibus caſibus.

Superioribus tamen in hac quæſtione adductis 16
non obſtantibus: contrarium verius eſt atque in praxi proculdubio tenendum:imo quod ex tempore contractus mutuo conſenſu celebrati & perfecti, etiam ante rei venditæ traditionem, & pretij ſolutionem debeatur,& peti poſſit gabella, idque ſequentibus fundamentis.

Primo,quoniam emptio, & venditio ſolo conſenſu perficitur,non quia iuris gentium ſit, vt videbatur innuere, *l.* 1. §.*fin.ff.de contrah.empt.* ſed quia ita iure gentium, vſuque receptum fuit, vt cum de re,& pretio pure conueniſſet, emptio, & venditio eſſentialiter intelligeretur eſſe perfecta, quamuis nec traditio rei, nec ſolutio pretij ſubſequeretur,vt *in princip.inſtit.de empt.& vendit.iuncto princ.inſtit.de oblig. quæ ex conſenſu naſcuntur. & in §.perficiuntur,inſtit.de donat.l.*1.*ff de rerum permut.& in l.*2.*de contrah.empt.l.*1.2.6.7.*&* 8. *tit.* 5.*part.*5.Tiraquel.*de retract.lignag.*§.1.*gl.*2.*n.* 41. eſt communis Doctorum ſententia, vt ex aliis affirmat Laſſart.*de decim.vend.cap.*3. *n.*6. vbi quod pretij numeratio, & rei venditæ traditio, quæ in venditionibus fieri ſolent,& debent, non ad ſubſtantiam contractus, ſed ad exſecutionem pertinent:id quod & ceteri fatentur.

Accedat,quod ſi *hic* ageremus,& lex onus alca- 17
ualæ imponens loqueretur de alienatione; merito vt traditio requireretur: ſed cum non dicat,gabellam deberi ex alienatione rerum, ſed ex contractu venditionis,conſtat non requiri,nec exſpectari debere traditionem ad debitum,& petitionem gabellæ:ſed ſatis eſſe,quod venditio mutuo conſenſu celebrata ſit,nam etſi, nec ſolutio pretij, aut traditio interceſſerit ex regula iuris aptiſſima, & ſignificatione verborum in propoſito tradita, & explicata *in l.alienatum in princip.ff.de verb. ſignific.* vbi ita ſcribitur: *alienatum non proprie dicitur,quod adhuc in dominio venditoris manet:venditum tamen certe dicetur:*ex quibus verbis iam clarè conſtat,id proprie eſſe venditum,quod etiam manet in dominio venditoris,quia res non fuit tradita.

Eſt namque triplex perfectio emptionis,& ven- 18
ditionis. Vno modo, ex quo non poſſint diſcedere contrahentes,*vt in l.ſicut ab initio.C.de action. & obligat.* ſecundum quem modum emptio etiam conditionalis,eſt perfecta Secundo modo, quando eſt pura quo ad periculum. Tertio modo, quando res traditur, tunc enim dicitur plus perfici adhuc, ſiue impleri,ita gloſſ.*in l.*1.*verb.Poſt perfectam. C. de pericul.& commod.rei vend.*ſimilis *in princip. gl.* 1.*inſtit. de emptio. & venditio.* & vtrobique communiter Doctor.& latè per Matthæ.de Afflict. *deciſio. Neapolita.* 280. *per totam*, & Domin. Couarru. *in Practicis Quæſt.cap.* 3. *ſub num.* 6. vbi ampliat, vt etiam in rebus venditis ad menſuram, ante menſuram adhibitam obligatio perfecta ſit ad hunc effectum,vt non ſit locus pœnitentiæ.

Cum igitur noſtræ ll.Regiæ gabellarum ſimpli-

 citer

citer de venditoribus loquantur, ſimplicem actum venditionis requirunt, vt debito gabellæ locus ſit, vt in terminis reſpondet Carol.Moli.*in conſue.Pariſ.tit.*1.§.22.*num.*40.*in fine*:vbi ſecus eſſe dicit in iuribus,& oneribus feudalibus,quia hæc principaliter reſpiciunt tranſlationem feudi, & mutationem vaſſalli,Ioan.Garſia *de expenſ.& melior.cap.*18.quos refert,& ſequitur Laſſarte *de decim.vend.cap.3.n.8.& iterum,cap.*14.*n.* 13.

Fit igitur ex his, quod ſola venditio, mutuo conſenſu celebrata,ſufficit ad hoc, vt gabella debeatur, licet ſolutio pretij,vel traditio rei venditæ non interceſſerit,cum hic ſit primus perfectionis modus ipſius contractus emptionis, & vendi-
19 tionis.† Et eſt perfectio eſſentiæ, vt ſcientiſſime probat Franciſc. Aretin. *in l.ſi fideiuſſor, §.meminiſſe,colum.2.verſ.ſuper 2.ff.de legat.*1.quem refert, & ſequitur Tiraquel.*de retract.lignag.§.1.glo. 2.n.*48. & de hoc modo perfectionis ſolum loquuntur leges noſtræ Regiæ gabellarum: non vero de ceteris duobus, quia,vt prædiximus, rei venditæ traditio,& pretij conuenti ſolutio non tam venditionis eſſentia,& perfectio eſt,quam eius exſequutio: hinc ceſſant prope omnia fundamenta contrariæ partis,cum ipſa procedant quo ad alios actus,& effectus iuris,in quibus requiritur traditio:non tamen ſine ea venditio præcedens eſt nulla, ſed potius valida,& efficax,quo ad ſui perfectionem,& valorem, reſpectu aliorum effectuum, vt gabella debeatur.

20 Sic etiam procedit communis ſententia Doctorum,quæ habet,emphyteotam vendentem emphyteoſim ſine conſenſu domini in commiſſum non cadere,niſi traditione ſequuta, vt eam latè probat & ſequitur,profeſſus eſſe communem Anto.Gom. *in l.* 45.Taur.*n.*94.eſtque communior, vt plures allegans,reſoluit Tiraquel.*de retract.lignag.§.1.gl.2.n.*43.Iulius Clarus *lib.4.recept.ſent.§. emphyteoſis,quæſt.*13.Lex namque final.*C.de iur.emphy.*quæ præd.pœnam imponit, potius reſpicit alienationis effectum,quam venditionis,vt conſtat ex ipſa,paulo poſt princip.*ibi alienare, vel ius emphyteoticum in alium transferre.* Neque obſtat, quod inferius eadem *l.in verſil. Minime*, loquatur, per verbum *vendere*,vel *ius emphyteoticum transferre*,quia debet intelligi de alienatione iuxta præcedentia, & ſubiectam materiam hoc eſt,de venditione, per quam transfertur dominium, *vt in d. l. alienatum.ff.de verb.ſignific.*quorum ratio in promptu eſt:nam per nudam venditionem abſque traditione,non præiudicetur domino emphyteoſis, cum ipſa ad alium poſſeſſorem nondum tranſierit, ſed tunc demum,cum dominium traditione transfer-
21 tur.†Idem obtinet in feudi alienatione, nempe vt feudatarius non cadat in commiſſum ex ſola venditione ſine traditione, vt plures allegans reſoluit Tiraq.*de retract.lignag.§.1.gl.2.n.*45. quem refert, licet corrupte Laſſar.*vbi ſupra,d.cap.3.ſub num.*7. *ad fin.*

22 Secundo eadem verior,& recepta ſentẽtia probatur arg.tex.*in l.ſciendum in fin.cum l.ſequenti.ff. de ædilit.edict.*vbi actio redhibitoria, quæ ratione contractus datur(ſicut,& gabella debetur) ſtatim competit ex die venditionis,nec rei traditio exſpectatur: cum enim actio datur ratione alicuius actus, tempus actionis ex die illius actus com-
23 putatur, *l.ait lex, ff.ad l.Aquil.* † Hinc eſt etiam,vt terminus nouem dierum à iure noſtro Regio datus ad retrahendum rem iure ſanguinis, &c. computetur ex die venditionis, non verò à die traditionis rei venditæ,vel pretij ſoluti, cum ll. Regiæ, de hoc agentes, ſimpliciter de venditione loquantur(ſicut ll.gabellarum)quod in Francia maiori ex parte obſeruatur iure optimo ſecundum Tiraq.*vbi ſupra,n.*48.& iterum §.1.*gloſſ.*10. *num.* 111.*cum ſeqq.*ſequitur Montalu.*in l.*13.*gloſſ.magna,verſi.Item quæro à quo tempore titu.* 10. *lib.* 5. *for.leg.*& cum communiori ſententia reſoluit Matienc.*in l.7.gloſſ.6.nume.3.titu.*11.*lib.*5. *Nouæ Collectionis Reg.*& cum eo Laſſar.*de decim.vendit.c.*5. *ſub numer.4.& nos late lib.2.Practic.quæſt.*152.*per totam*,& poſt nos ſequitur Molin.*de iuſtit. & iur. 2.par.diſputatione* 337.*columñ.*503.*verſi. ex eadem definitione.*

Et in ſimilibus terminis,iure communi attento, 24
hanc 2.par. probat.Maſuer.*in ſua pract. tit. de retractu,col.vltim.in verſicu.Item pone emptor,verſic. Quid de domino*:nempe,quod dominus poteſt petere laudemia ex huiuſmodi venditione ante traditionem,etiam ſi lis ſit inter emptorem,& venditorem ſuper traditione rei ſufficit enim(ait ille)rem eſſe venditam *l.1.& 2.C.de reſcind.vendit.*imo vero Stephan.Bertrand.*conſil.*119.*viſo caſu,lib.*1.reſpondet, in hac ſpecie deberi laudemia etiamſi contrahentes ante traditionem diſceſſerint à contractu:(hoc tamen verum intelligo,vt primum dicemus,quando ex interuallo ſit diſceſſus:ſecus ſi in continenti)& ſupradictos refert,& ſequitur Tiraquel.*d.gl.2. num.*48. licet enim emptor non ſit dominus rei emptæ ante traditionem, competit tamen ei actio ad rem ſibi tradendam, & dominium in ſe transferendum, ſi venditor erat dominus,*l.exempto in princip.ff.de action. empt. & l. in conuentionalibus in fin.ff.de verb.oblig.*

Sed, & iure noſtro Regio eadem ſecunda ſen- 25
tentia verior,& tenenda probatur,vel maxime *in l.* 1.*tit.*17.*hoc lib.*9.*Nouæ Collectionis Regiæ*, in illis verbis:*Los vendedores*,& ibi: *De todo el precio por que vendieren,&c.*ex quibus deducitur manifeſte, quod hæc alcauala non ratione traditionis rei venditæ,vel pretij ſoluti debetur,& ſoluenda eſt, ſed ratione contractus venditionis:nec poteſt ſuppleri, & intelligi hoc verbum, ſequuta traditione, vel pretij ſolutione, quaſi requiſita pro vltima perfectione eiuſdem contractus, vt pro parte contraria argumentabamur:Nam præterquam, quod lex illa hoc non dicit,cum tamen ſi eſſet de ſubſtantia,id exprimere debuiſſet,cum contineat primam,& præcipuam regulam generalem in hac materia gabellarum,circa obligationem præciſam ſoluendi decimam:ac proinde nec nos dicere debemus iuxta *l. non diſtinguemus,ff.de arbit.l.de precio.ff.de publi. in rem act.cum ſimilib.*ſubſtantia, & eſſentia venditionis, ipſiuſque prima perfectio conſiſtit in conuentione, & celebratione ipſius, ſimul atque de pretio conuenitur inter partes ante traditionem: traditio autem ipſa vel pretij ſolutio, quamuis ſit alia perfectio:magis tamen exſpectabat ad exſecutionem venditionis,quam ad ipſius eſſentiam.

Coadiuuatur hoc fundamentum ex l. 10.*in fin.* ibi:*Por no ſer acabada la paga,titul.*17.*hoc lib.* 9. vbi deciditur, propter pretium non ſolutum exactionem gabellæ non retardari:id,quod reſoluit & tenet Auendan.*reſponſ.*29.*ex princ.*Laſſar. *de deci. c.3.n.* 5. *& iterum c.6.num.*27.Vnde iam ceſſat reliquum fundamentum ſupra adductum pro contraria parte, nempe gabellam eſſe ſoluendam de ipſo pretio rei venditæ, iuxta mentem *d.l.* 1. non vero de aliis numis venditoris nam nec *d.l.*1. hoc dicit,nec aliquod inconueniens ſequitur,quod venditor ex aliis ſuis numis ſoluere debeat gabellam, cum ſcire debeat, ſe ſtatim, quod celebrata

celebrata ſit ab eo venditio, teneri ad ſolutionem gabellæ iuxta ll. huius libri:Ergo ipſe videat, quomodo vendat.

Secundo eadem noſtra,& veriſſima ſententia iure Regio probatur manifeſte *in l.*31.ibi: *Deſpues del otorgamiento,y fecha de la venta,tit.*19.*hoc lib.* 9.vbi quinque dies ad ſolutionem gabellæ aſſignati numerantur,à tempore contractus,non vero a rei traditione,vel pretij ſolutione, vt perſpicue ibi habetur,& aſſerit Molin.*vbi ſup.col.*503.*verſi.ex hac.*

26 Et non ſolum hæc ſententia iuribus & legibus Regiis probatur,ſed etiam ab auctoribus Regnicolis,& Cohiſpanis noſtris tenetur, & defenditur, eam probat Auenda.*d.reſponſ.*29.*per totum*,& latè Laſſart.*d.c.3.n.2.cum omnibus ſeq.*vbi quod proculdubio verior,& tenenda eſt contra Montalu.& cæteros ſequaces:& iterum incidenter *c.6.n.*24.*& c.*18.*n.* 34.& Girond.*de gabell.5.par.§.vnic.c.*11. dicens, hoc affirmare omnes à ſe præcitati auctores: & Azeu.multipliciter amplians,& limitans *in d. l.* 1.*n.*82.*cum ſequentib.titu.*17.*hoc lib.*9.nec non, & nouiſſime Molina Theolog. *de iuſt. & iur.* 2.*par. diſp.*337.*col.*502.*verſi.quia ergo.*

Ex qua communi, & receptiori ſententia plures effectus deducuntur,quos enumerant,referunt, & ſequuntur Laſſ.Azeu.& Molin.*vbi ſupra,in num.& verſic.ſequent.*in quibus ſciendum, an, cui, & in quo loco,& quando gabella debeatur, ſemper attenditur tempus celebratæ venditionis, non vero eius traditionis, *vt ibi latè per ipſos.*

27 Modo non nocent leges Regiæ pro contraria parte ſupra expenſæ: quia ipſæ non probant, nec tacite innuunt abſolute, nec pro regula requiri traditionem rei venditæ, aut pretij ſolutionem ad hoc;vt gabella debeatur, & exigi poſſit, cum loquantur in caſibus particularibus, in quibus ob diuerſitatem locorum prætenditur ex traditione tribui ius quo ad gabellam alicui loco, vel gabellario in præiudicium alterius; merito igitur, vt ll. præfatæ in eiſdem caſibus decidant, cui debeat ſolui gabella: At vero nos agimus in noſtra quæſtione principali, an regulariter gabella ſtatim debeatur, & peti poſſit, celebrato contractu venditionis mutuo conſenſu ante traditionem rei, & pretij ſolutionem, & ſic ea non expectata, vel poſt? in quo noſtræ ll. Regiæ pro hac ſecunda parte veriori citatæ per modum regulæ, & præcepti diſponunt,gabellam deberi, & ſoluendam eſſe à venditoribus, vſque ad decimam partem pretij venditionis, nulla facta mentione traditionis, aut ſolutionis pretij: Ergo ſic provt iacent, ſunt intelligendæ, cum aliæ ll. pro priori parte citatæ non loquantur in hac ſpecie, ſed in aliis diuerſis: & cum his remanet ſatis probata, & clara ſecunda ſententia præfata & communis, quam ſequimur.

28 Vnde † ſit etiam,vt ſi tempore nundinarum factus fuerit contractus,& non traditio, non ceſſabit priuilegium,*l.1.C.de nundin.*conceſſum nundinis,cum iam ex contractu à ſtricti ſint contrahentes ad ipſum implendum, licet implementum fuit poſt nundinas, *arg.l.3 §.ſcio, ff.de minor. ita* Bald.*in d.l.*1.Bertach.*de gabell.in 2.membro.8.quintæ partis, n.* 19.Tiraq.*d.§.1.gl.* 2.*n.* 5. idem dicendum eſt in venditione facta in nundinis ſub conditione, quæ poſtea, nundinis tranſactis, perficeretur. Gabella namque illius venditionis non eſt ſoluenda, quia adhuc nundinatum priuilegium locum habet propter conditionis retrotractionem, iuxta regul.*l. potior.* §.1. *& l.creditor,§. ſi prius ff. qui pot. in pign. hab. ſecundum* Bald. *verſi.ſi vero* *vbi ſupra*, ſequitur plures allegans Ignat. Salzed. *in addit. ad* Bernard. Diaz.de Lug. *in regul.* 116. *in verſic. ex quo*; & Laſſar. *de decim. vendit.c.5.ſub n.*10.*verſi.quinimo*,& Gironda *de gabell.* 6.*par.n.* 16.

Similiter ſi contractus emptionis,& venditionis 29
ſit purus,ſed dominij tranſlatio,vel ius percipiendi fructus dilatata ſint in aliquod tempus, ſtatim debetur gabella, vt nuncupatim tenet Bart. *in l. ſancimus in fine* per illum tex.& ibi quoque Io. de Platea *circa med.C.de conſulib.lib.*12.† Ex quo ip- 30
ſe infert,quod præſens emptor gabellarum ea habebit, non vero,qui erit tempore, in quo effectus venditionis dilatus fuit,quos refert & ſequitur Tiraq. *d.§.1.gl.10.n.*115.Ant.Gom. *de qual. contract. n.30.col.2.illius num.* & Girond.*de gabell.6. p.n.*13. *cum ſeqq.* ſicque iudicatum fuiſſe aſſerit Ioſeph. Ludo.*deciſ.Peruſ.*114.& ſequitur Laſſar.*c.6.n.* 12. & Azeued.*in d.l.1.n.94.tit.17.lib.*8.Quando enim finis habet neceſſariam conſequentiam ad principium,ſemper inſpiciendum eſt principium, *l.* 3. *§. ſi quis cum minore,& ibi communis doctrina, ff. de minor.*

Item eſt dicendum,quando venditio ſit habita 31
fide de pretio,nempe, in qua conuenit inter partes,quod eius ſolutio fiat certo, vel certis quibuſdam temporibus:Licet enim in hac ſpecie pluribus rationibus, & auctoritate præterea Alex.Rod. Suar.Parl. quos refert,& ſequitur *lib.1.rer. quot. c.* 3.*num.*48. in diſputando defendi ſubtiliter poſſit, gabellam peti non poſſe, antequam dies ſolutionis conuentus aduenerit: nihilominus tamen, vt ex ſupradictis patet, verius eſt, & in praxi proculdubio tenendum, quod gabella in hoc caſu ſtatim celebrata venditione,peti,& exigi poſſit, termino ſolutionis minime expectato, nec aliquo interuſurio medij temporis venditori à gabellario ſoluto, & præcipue ex ſæpè citata *l.*31. *tit.*19.*hoc li.*9.quæ generaliter iubet,vt ſtatim intra quinque dies poſt venditionem celebratam gabella ſoluatur,quæ quidem lex minime patitur,declarationem & reſtrictionem Parla.nempe, vt intelligatur,niſi habita fide de pretio, venditio facta ſit,tunc namque putat, non ſolum quintum diem expectandum,ſed & eũ,qui pretij ſolutioni ex conuentione partium adiectus ſit:ac proinde limitatio præd.Parla.falſa prorſus eſt, vtpote contra generalitatem illius,l.& contra cetera ſupra adducta par. 2.par.veriori communi, & tenenda in quæſtione noſtra principali: Quib.manifeſtum ſit tenendum, idem eſſe in venditione celebrata habita fide de pretio ad certum tempus, vel in plures terminos; nempe,vt ſtatim gabella peti atque exigi valeat, nullo interuſurio medij temporis venditori ſoluto, vt dicebamus,vt cum Aue.*reſp.*29. hoc tenente latiſſime probat tenet atque defendit, & iudicauit Laſſ.*de deci.vend c.6.n.21.n.ſeq.*& Girond. *de gab.* 4.*p.§.1.n.1.cum ſeq.*& Azeu.*in d.l.1.n.94.tit.17.hoc li.*9.vbi affirmat,ſe vidiſſe hanc opinionem ſecutã Regia ſententia in Senatu Regio patrimonij,& ſic deciſũ,nullo interuſurio medij tẽporis vẽditori per gabellariũ ſoluto,aut ſoluẽdo quoniã etiã bene probat *l.*10.*in fi.ti.*17.*hod* 9.dũ ibi præcipitur:*Que los eſcriuanos no dexẽ de dar ſus copias de las ventas,y trueques,en caſo quen digã que eſtã embargadas las cartas por no ſer acabada la paga,ni en otra manera luego.*nõ debet curari de pretij ſolutione.† Qu b.et- 32
iã ſit, vt venditor in hac ſpecie, qui nondũ ſine ſua culpa exigit,non liberetur cedendo actionẽ gabellario vſq;ad quantitatẽ decimæ contra emptorẽ, vt rectè in noſtra alcauala contra Carol.Mol.in ſimili

in conſuet.Pariſ.1.p.tit.1. §. *23. n. 4. i. fi.* probat Laſſ. *d.c.6.n.28.*

33 Deniquè ex ſuperioribus probanda venit alia doctrina communis,& in praxi quotidie obſeruata,quam habet,quod ex venditione cenſus redimibilis ſuper meis bonis impoſiti in fauorem alterius tertij, gabella ſtatim debet,& peti poteſt,quia vera, & perfecta venditio eſt , vt cum aliis probat Laſſ. *de deci. ven.c.18.n. 4. cum ſeq. poſt Auen. d. reſp.29.*& etiam Felician.*de cenſib.lib.2.c.fi.n.*1.Giron.*de gabel.5.p.*§.1.*n.*1. & Azeu.*in d. l.* 1.*n.* 98. de quo prima alia quæſtione principali latius agemus.

34 Sic etiam videbatur dicendum, quod ex cenſu emphyteotico redimibili ſtatim debeat , & peti poſſit gabella , ante quæ redimatur ex ſupradictis , nempe, quando aliquis concedit rem ſuam immobilem alteri ſub cenſu aliquo quotannis ſoluendo redimibili, quoniam videtur ſtatim perfecta venditio , provt in terminis tenet , & probat Auen. *d.reſp.*29.Nihilominus tamen verius eſt,atque tenendum in præmiſſa ſpecie non poſſe ſtatim peti , nec exigi gabellam, ſed tunc demum cum redemptio fit, & tunc pertinet,& debet gabellario exiſtenti tempore, quo ipſe cenſus emphyteoticus redimitur:nulla namque contrahitur venditio ſtatim in datione huius cenſus emphyteoſis , quia concedens remanet cum dominio directo eiuſdem rei,& ſolum transfert dominium vtile in emphyteotam,& in recognitionem directi reſeruandi annua ſibi penſio ſoluitur , donec redimatur , iuxta *l.1.C.de iure emph.* Interim ergo , quod non redimitur non interuenit pretium , & ita non poteſt dici emptio, nec venditio , *vt in* §. *pretium inſtit. de empt. & vend.* vt expreſsè docet Caro. Mol. *in conſuet.Pariſ.tit.1.*§.*23.q. 16.n. 56.* ſed potius eſt pactum quoddam nudum rei datæ traditione veſtitum,*iux.l.in traditioni.ff. de pact.& l.fi.C.de rer. perm.*quem tex.ad hoc allegat D. Sot.*li.6. de iuſt. & iur.q.5. art.1. in prin.* Ergo ex hoc contractu non debetur , nec poteſt peti gabella , quouſque cenſus ille,vel annua penſio redimibilis,redimatur, eiuſque capitale ſoluat,quo facto ipſa debetur , & peti poteſt,pertinetque ad gabellarium , qui illius etiam temporis gabellas conductas habeat , non vero ad eum, qui tempore conceſſionis rei ad cenſum emphyteoticum exiſtebat gabellarius. Ita late & bene probatque Laſſ.*de deci.vend.c.* 10. *n.* 51.*cum ſeq.*affirmans, hanc eſſe quotidianam , & communem praxim in pluribus huius Regni locis obſeruatam,eamque amplectitur, & vbique locorum eam obſeruandam eſſe exiſtimat,quia iuſtiſſima iuris ratione fundatur,& Mol.Theo.*de iuſt.& iur.2.p.diſp.382.verſ.idem Laſſ.* vbi quod eſt ipſiſſima veritas,idem affirmat , & ſequitur Giron. *de gabel. 5.p.*§.1.*num,2.&* 3.& Aze.*in d.l.* 1.*n.*103.

35 † quæ gabellam ſecundum ſupra d. debetur , ſoluet concedens rem in emphyteoſim non vero

36 eam accipiens , & redimens cenſum. † Quod ſi res in cenſum perpetuum irredimibilem concederet, nulla prorſus gabella deberetur vllo tempore ex ſupradictis, niſi poſtea ex partium conſenſu redimat talis cenſus , tunc namque gabella deberetur gabellario illius temporis ſecund. Laſſ. *vbi ſup.n.56.* ſequitur Azeu. *vbi ſup.n.* 107. De quibus etiam latius agemus prima alia quæſtione principali.

SVMMARIA.

1 *Gabella non debetur ex contractu conditionali dum pendent conditio,ſed demum ea exſiſtente,& tunc ea debetur primo gabellario,vt hic,intellige, & declara,vt in n.*8. *cum ſeqq.*

2 *Pendente conditione neuter contrahentium fas eſt,altero inuito,à contractu diſcedere.*

3 *Gabella non debetur ex contractu conditionali,ſi ante impletam conditionem ab eo mutuo conſenſu partes diſceſſerint,quod procedat etiam ſi ante , pendente conditione, traditio rei vendita emptori fiat,vt in* n. 4.

5 *Gabella nulla debetur deficiente conditione venditioni appoſita , etiamſi conditio poteſtatiua ſit ,* & n.11.

6 *Gabella non debetur ex venditione conditionali , etiamſi ſteterit per vnum ex contrahentibus , quo minus conditio non impleatur ,* & n. 7. *quomodo hoc intelligatur.*

8 *Gabella ex contractu ſub conditione caſuali, vel mixta,aut poteſtatiua celebrato,conditione impleta,cui gabellario debeatur ?* & n.ſeqq.

9 *Conditio poteſtatiua non retrotrahitur ad tempus celebrati contractus.*

12 *Gabella an debeatur , vel non ab immuni & exempto ab eius ſolutione:tempus contractus ſub conditione caſuali,vel mixta celebrati inſpiciendum eſt,non vero tempus impletæ conditionis , limitatur* n. 13. *quod procedit , quando venditio conditionalis celebrata fuit, ſecus ſi tantum promiſſio de vendendo;vt in* n. 14.

15 *Gabella fructuum alicuius fundi, vel vineæ venditorum,quando,& cui gabellario debeatur.*

16 *Gabella herbarum , cui gabellario debeatur ?* & n.17.& 18.

19 *Gironda opinio circa gabellam ex herbis venditis declaratur.*

20 *Quinque dies à lege Regia aſſignati ad notam faciendam venditionem, & gabellam ſoluendam gabellario non currunt in venditione conditionali,donec conditio caſualis , vel mixta adimpleatur,etiamſi traditio rei venditæ interim conditione pendente fiat,vt in* n.21.

22 *Ex venditione modali perfecta ſtatim debetur gabella,ac de pura.*

QVÆSTIO VIII.

An ex venditione conditionali debeatur gabella?

QVÆRO: *An ex venditione conditionali debeatur gabella?* Et quidem dum pendet condi- 1
tio,certum eſt gabellam non deberi,ſed demum ea exiſtente , & tunc quidem ea debetur primo gabellario,hoc eſt,loci,& temporis in quo fuit celebratus contractus conditionalis, non vero ei , qui gabellarius eſt tempore, & loco conditionis exiſtentis:Hæc eſt communis opinio ſecund. Ant. Go. *de qual.contract.* 2. *tom.n.30.col,2. illius n.in ver. tertius effectus* , & tenent omnes ſecund. Tiraq. *de retra. lin.*§.1. *gloſſ.2. num.23.& gloſſ.10.n. 46.* idem probat Par. *rer. quot.li.1.c. 3.*§.*3.num.25.*& latè Laſſ.*de deci.vend.c.5.n.1.&* 10. vbi quod hæc eſt vera , & communis DD. reſolutio,quam etiam ſequitur,plures allegans Girond. *de gabell. 6. p. in pr.n.1. cum ſeq.*vbi *n.*10.quod eſt tenẽda in iudicãdo,& conſulendo,ſequitur etiam eam Azeu.*in l.1. num.*

num.96.& 97.tit.17.hoc li. 9. & dicens eſſe communem Moli.Theolog.*de iuſt.& iur.2.p.diſp.337. col.507.verſi.vbi cum Bal.& col.506. verſ. quando*

2 *autem.*† Vbi quod quamuis pendente conditione neutri contrahentium fas ſit altero inuito ab eo contractu diſcedere,vt cum gloſſis , & communi affirmat Laſſ.*vbi ſupr.d. n.* 1. ſitque eo ipſo ius in

3 ſpe fiſco quæſitum ad id tributum, † nihilominus ſi ante conditionem impletam contrahentes mutuo conſenſu diſſoluant contractum, gabella non debetur,vt recte Laſſa affirmat,& probat ibid. *n.6.* Non enim in his Regnis eſt conceſſum,neque debetur hoc tributum gabellæ,niſi ex pura,ac perfecta venditione,aut permutatione. At verò conditionalis venditio pendente conditione non eſt pura , nec perfecta:Vnde ſi mutuo conſenſu contrahentium pendente adhuc conditione diſſoluatur, merito quod gabella ex ea non debeatur,quia

4 nunquam fuit perfecta venditio : † quod procedit etiamſi in eadem ſpecie traditio rei venditæ pendente conditione emptori fiat,atque ideo tranſlatum eſſet dominium meum:adhuc namque ſi contrahentes,pendente conditione , ab ea venditione mutuo conſenſu diſcedant,gabella ab ea non debetur,vt probant Laſſ.*d.c.5.n.4.* & Moli. *vbi ſup. col.* 507. *ibi,quo ſit.*

5 Deficiente † autem conditione venditioni appoſita gabella non debet , vt probat Laſſ. *de decim. vend.d.c.5.n.7.*quod procedit etiamſi conditio po-

6 teſtatiua fuerit,vt aduertit ibid.Laſſ. *d. c. 5.n.7.* † Vbi etiam,quod ſi ſub quacumque alia conditione venditio contracta ſit,& per eum cuius fortaſſe intereſt , conditione non impleri , factum fuerit , quo minus impleatur , quamuis, quoad alterum contrahentem attinet pro impleta habeatur conditio ex reg.*l.iure ciuili,ff.de cond.& demonſtr.*non ita erit quo ad gabellarium,quia reg.præd.l.locum non habet in iure tertij , vt recte cenſuit Carol. Mol.*in conſuet.Pariſ.tit.1.*§.*23.n.* 16. † Quod ita

7 intelligendum eſſe bene affirmat Laſſa. modo ille contrahens, quo ad quem , ſolum locutum præd. reg.hoc eſt,quoad quem conditio habetur pro impleta,vti noluerit iure ſuo : quia illo non vtente , minime dici poterit purificata venditio , & conditio impleta : ſecus vero, ſi ille contrahens iure ſuo vtens fecerit,vt venditio procedat , quaſi impleta conditio foret ex reg.*d.l.iure ciuili.* Tunc namque poterit quoque & fiſcus gabellariusve decimam ſuam petere,quia iam verum eſt & perfectam,& puram venditionem eſſe in effectu , cum

8 pro tali iure habeatur.† Limitatur tamen præfata communis aſſertio , vt procedat,quando venditio contracta eſt ſub conditione caſuali , vel mixta : tunc autem merito , vt impleta conditione gabella debeatur primo gabellario , non vero ſecundo; quia adimpleta conditio retrotrahitur ad tempus venditionis, *l. qui balneum,* §. *amplius , & l. qui prior in princ. ff. qui potio. in pign. hab. cum ſimil.* Secus tamen erit, ſi conditio venditioni adiecta poteſtatiua ſit,quia tunc adimpleta hac conditione gabella vltimo , hoc eſt, exſiſtenti tempore conditionis impletæ gabbellario debebitur,

9 non vero primo , † quia conditio poteſtatiua non retrotrahit , iuxta communem doctrinam Bar. *l. ſi filiusfamil. ff. de verb. oblig.* quam referunt, & ſequunt.Ant.Gomez *vbi ſup. dict. num.* 30. & D. Couar. *pract. qq.cap. 39. n. 3. verſ. tertio eſt* , & optime Menoch. alios allegans *conſ. 96. num. 24. cum ſeq. vol.* 10. Ac proinde ceſſabit ille effectus in fauorem primi gabellarij, vel domini animaduerſus, vt animaduertunt , & tenent Ant. Gom. *d. num.* 30. *verſ. limita tamen* , & Moli. *vbi ſup. col.* 507. *ad fin. & col.ſeq.* † Quod qui- 10
dem ſublimitat D. Couar. *vbi ſup.* vt non procedat iſta limitatio in conditione poteſtatiua, quæ inuito eo, in cuius poteſtate eſt , impleri poteſt , quoniam hæc etiam retrotrahitur, *l. qui balneum,* §. *amplius. ff. qui potio in pign. hab.* Ergo in ea quoque conditione poteſtatiua procedet text. *in l. neceſſario, verſ. quod ſi pendente conditione , ff. de peric. & commod.rei vend.* qui loquitur in conditione caſuali,vel mixta , cum vtraque retrotrahitur.

Nihilominus tamen Laſſ. *vbi ſup.d.cap.5. num.* 13. falſam eſſe affirmat communem ſuprad. Bar. limitationem etiam reſtrictam , *vt per Couar. vbi ſup.* & veriſſime dicendum exiſtimat, quemcunque conditionalem contractum ſub quacunque conditione caſuali, mixta vel poteſtatiua conceptum , ea impleta ad tempus , contractus retrotrahi , viderique à principio iure celebratum , *vt ibid.*& duob. n. ſeqq.late nititur probare : Ego vero communem præfatam limitationem ſequi malo reſtrictam , & ſublimitatam , *vt ſup.* contra Laſſart. tum quia communis eſt , ac proinde ſequenda in iudicando, & conſulendo : tum etiam , quia quamuis Laſſart. ſatisfacere nitatur, *l.quidam cum filium,* §. *vlt.ff.de verb. oblig.* cui communis innititur, non tamen ſufficienter ſatisfacit *d.*§.*amplius.*Vnde illa limitatio, vt eam Couar. reſtringit, aperte colligitur ſecond. Moli. *vbi ſupra.*

Illud tamen proculdubio obſeruandum eſt in 11
noſtra ſpecie huius quæſtionis principalis , quod deficiente conditione, ſub qua fuit celebrata venditio , non debet gabella ſicuti quando pendet conditio , quia nulla tunc eſt emptio , ſicut nec valida eſt ſtipulatio , *d.l.neceſſario in princ. l. pecuniam , verſ. proinde , & ibi notant Dd. ff. ſi cer. pet.* & in terminis ita tenent Paul. Caſt. *in l. 1. num. 5. C. quand. lic. ab emptione diſced.* & Tiraq.*de retract.lig.*§.1.*gl.2.n.23.* Ant. Gom.2. *tom. var.reſol.c.11.nu.3.verſ.tertius effectus, Matien.in l. tit.11.gl.6.n.32.lib.5.nou.Collect.Reg.& Parla.vbi ſup.n.35.* quos refert , & ſequitur Laſſ. *vbi ſup.n.*1.

Obſeruo etiam , quod ſi conditio caſualis , vel 12
mixta , ſub qua venditio celebrata fuerit ab eo , qui tunc temporis gabellæ ſolutioni ſubiectus erat,adimpleatur tempore , quo ipſe venditor iam immunis à ſolutione gabellæ reperitur , proculdubio illam ſoluere tenebitur ex communi doctrina de qua ſupra in principio huius quæſtionis. Idemque erit è conuerſo, ſi tempore contractus immunis eſſet , & cum conditio impletur tributarius reperiatur, etenim tempus contractus erit inſpiciendum , ac proinde gabellam non debebit , non vero tempus conditionis impletæ , vt in terminis vtrumque probat exemplificans hunc vltimum caſum in eo,qui primam coronam, & beneficium habens,poſtea vxorem duxit , *Laſſ. d.c.5. n.* 31. vbi in conditione poteſtatiua , idem eſſe cenſet,nempe vt inſpiciat tempus contractus, ſed contrarium in hoc vltimo eſt tenendum cum communi limitatione , de qua ſup. cum ſua ſub limitatione , quia conditio poteſtatiua, quam impleri non poteſt,inuito altero contrahentium,non retrotrahit ad tempus contractus : ſed tantum illa,quam impleri poteſt inuito altero contrahentium , vt prædiximus cum Couar. & Mol. contra eum de Laſſ. Ergo iuxta hoc , vel non debebitur gabella in prima ſpecie primi caſus:in ſecũdo vero

debebitur,& è conuerſo in ſecundo caſu,qui conſtitui dictatur ſupra ibi,*idemque erit.*

13 Limitatur tamen præcedens modo obſeruatio, quando conditio eſt talis, quam ſi adeſſet tempore celebrati contractus,efficeret venditorem liberum à ſolutione gabellæ,illum quoque immunem redderet,eſto tempore venditionis immunis non eſſet, quoniam conditioné ſub qua venditio collata eſt DD.intrinſecam vocant *in l.ſi.poſt,gl.ibi,ff. de ſtipul.ſeru.*veluti ſi ita laicus vendidiſſet : vendo tibi fundum ſi ad ſacerdotij gradum aſcendero, vel ſi cum eſſem primæ tonſuræ,dixi:vendo tibi fundum, ſi tale beneficium curatum,aut ſimplex adipiſcar : tunc namque adimpleta etiam præd.conditione,gabella non debetur, quoniam licet attendendum ſit principium,& non tempus impletæ conditionis, vt non ſemel docuimus,ſed quia adimpleta conditione retrotrahit contractus ad tempus, quo fuit initus,quaſi tunc pure, præſenteque ea conditione fuerit celebratus, eadem conditio retrotrahi cenſetur ad idem tempus, quaſi tunc fuerit præſens, eaque de cauſa immunem illum tunc reddit à tributo illo,hoc eſt gabella, quaſi iam tunc ordinib. ſacris eſſet initiatus,*vt ex d.l.ſi.*& aliis iurib.docte probat vbi ſup.Laſſ.*d.c.5.n.32.cum ſeq.*& ſequitur Molin.*vbi ſup.d.col.508.in verſi.admonuerim*: hoc verum eſſe intelligens, dummodo eiuſmodi conditio appoſita non ſit in fraudem, ne tributum illud ſoluatur, *vt in d.l.fin.* probatur, & idem Laſſ.affirmat.

14 Secundo limitatur eadem præcedens obſeruatio, vt præcedat, quando venditio conditionalis interceſſit,factaque & celebrata fuit:ſecus vero,ſi nulla venditio principio facta fuit, ſed promiſſio tantum de vendendo in euentum, quod pretium fundi empti non ſolueret eius venditori in pecunia numerata vſque ad certum tempus deſignatum,nempe,quod eidem vendet annuum redditum redimibilem vſque ad quantitatem pretij ſuper eodem fundo,& aliis bonis immobilibus pro ſolutione d. pretij:Si enim tempore, quo hæc promiſſio conditionalis de vendendo celebrata fuit,promittens erat laicus gabellæ ſubiectus,& tempore, quo fuit adimpleta præd. conditio eſſet clericus ſacris initiatus,vel beneficiatus, profecto nullam debebit gabellam neutri gabellario:licet enim videbatur prima facie principium eſſe attendendum à quo habet neceſſariam conſequentiam finis, hoc eſt tempus adimpletæ conditionis,iux.reg.eãdem *d.l.3.§.ſi quis cum minor.ff.de minor.*duo tamen in hac ſpecie concurrunt, quibus excluditur, & perimitur præfata regul.Primum eſt,quod nulla fuerit venditio celebrata, ſed tantum præmiſſio de vendendo, de qua non debet gabella, ſed de ipſa tantum venditione pure celebrata, vt in hoc tractatu non ſemel diximus,& dicemus: At tempore venditionis clericus erat iam in ſacris,vel beneficiatus, ergo gabellam ex ea minime debet. Secundum eſt, quia in quacunque promiſſione de iure ineſſe intelligitur tacita conditio,& hæc clauſula,rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus,eſtque veriſſimum, & receptum iuxta à nobis tradita *in tractatu. de Iura.confir.in 1.p.c.29.n.6.& c.71.n.6.* Ergo licet attenta prima conuentione, ſi idem ſtatus duraret, deberetur gabella ex venditione celebrata ſub conditione,ea adimpleta:attamen ſi tempore adimpletæ conditionis mutatus eſt ſtatus venditoris, quia effectus reperiatur immunis à ſolutione gabellæ, eam non debet, multoque minus cum nulla venditio celebrata fuiſſet, ſed tantum promiſſio conditionalis de vendendo : nec obſtat quod fuit conſtitutum in ea certum pretium, quo vendi debebat, & imponi dicti annui redditus redimibiles in euentum d. conditionis, quo videbatur,idem eſſe præmiſſio de vendendo, quod ipſa venditio : nam primo reſpondeo,pretium præd.non inducere venditionem,nec aliquid operari in præpoſito,quia tacite inerat cum ſit legale præciſum, nempe ad rationem quatuordecim pro ſingulis milliaribus. Secundo quod nihilominus nulla interuenit à principio, venditio, ſed promiſſio de vendendo, ex qua promiſſione nulla debetur gabella, ſed tantum ex ipſa venditione actuali, vt patet ex ll. Regiis gabellarum.Tertio, quod d. promiſſio, vt prædiximus,intelligitur,rebus ſic ſtantibus,&c. Ex quibus veriſſima redditur hæc ſecunda limitatio & ſecundum eam obtinui in praxi.

Ex priori reſolutione circa venditionem ſub 15
conditione caſuali,vel mixta celebratam ; vt ex ea non debeatur gabella ſtatim, ſed poſt impletam conditionem : deducitur, idem reſoluendum eſſe in venditione fructuum alicuius fundi, vel vineæ pro certo pretio, quia venditio illa iure conditionalis cenſetur,*l.debitor,§. veriſimile, ff. de contrah. emptio.l.21.tit. 5.p.5.*quia re ipſa illa conditio ineſt,ſi fructus naſcantur, *vt in l.interdum,ff.de verb.oblig. & l.1. in fin. ff. de condit. & demonſtr. vbi DD.* Vnde decima non debebitur, hoc eſt, alcauala, donec fructus nati ſint, & ſic tacita conditio impleatur, debebitur tamen iis gabellariis, qui erant tempore conuentionis, non vero exiſtentibus tempore natiuitatis fructuum, & ſic conditionis impletæ, præterquam ſi venditio fructuum futurorum anni ſequentis fiat præſenti anno in fraudem gabellarij, qui illo anno ſequenti futurus eſt, & vt minori ſumma gabellæ debito ſatisfiat, *ita etiam Laſſar. de decim. vend.cap.5.n.19.& 20.ſequitur Mol.vbi ſup.col.508.ad ſi.* idque probat l.104. del quaderno de las alcaualas hodie *l.12. titu. 17. hoc lib. 9.*dum inquit: *Que los arrendadores que fueren de las alcaualas de las yeruas del Maeſtrazgo de Calatraua,han de recebir, y recaudar el alcauala de las yeruas de aqual año, o años en quan entraren los ganados : pueſto quan ſe cunpla el dicho año, o tenporada quan los ganados han de eruajar en el otro año ſiguiente,&c.*quarum legum hanc eſſe exiſtimat veram rationem, & intellectum Laſſ.*de decim.vend.c.5.n.20.* iunctis iis, quæ dixerat *c.5.n.11.*

Ego vero hoc procedere intelligerem iuxta ter- 16
minos *d.l.12.*nempe in fructib. ſingulorum annorum,hoc eſt,vt alcauala venditionis herbæ vnius anni debeatur gabellario, *de aquel año, o años en quan entrare los dichos ganados a paſtarla:*non vero gabellario illius anni ſequentis in quo impletur, *el dicho año,o temporanda quan les ganados han de eruaiar en el otro año ſiguiente,*v.g. *venden ſe las yeruas de vn año,o temporada en quen ſe han de paſtar quen es deſde S.Miguel de Septiembre, o todos Santos de vn año,haſta el mes de Abril, o Mayo del año ſiguiente:la alcauala de la venta deſtas yeruas ſe deue,y ha de cobrar el alcaualero de aquel año, o años en que entraren los dichos ganados,y no el alcaualero quen fuere del año ſiguiente, en quen han de ſalir los dichos ganados, ſi a caſo fuere otro diferente, y eſto porquen el contrato comenco en el año antes, quando entraron a paſtar los diches ganados : y alcaualero de las yeruas del año ſiguiente lleuar a el alcauala de la yerua del Inuernadero quen entraren los ganados adelante en ſu año a paſtar la yerua.* † *Pero ponga mos por ca-* 16
ſo quen ſe arrieda,o vende la yerua de vna deheſſa por dos,o tres,o mas años, juntamente en vna eſcritura,o contrato:por ventura pertenecera el alcauala de todos eſtos años al arrẽdador quen era el primero año en quen ſe hizo el contrato, aunque deſpues aya diuerſos arrendadores de la alcauala de las yeruas en los años ſiguientes;Parece quen ſi conforme a la dotrina arriba referida de Laſſarte, y Molina: mas a mi lo contrario me parece, y tengo, aunque ceſſe todo fraude, Lo primero, por es que muy ordinario, y vſado arrendarſe yeruas, o de beſſus de paſto por muchos años,y en ellos auer diuerſos arrendadores de la alcauala dellos (porque ſi fueſſen ſiempre vnos miſmos, o ſi ſe cogieſſen las alcaualas de aquel los años para vn miſmo dueño, nono auria duda, ni dificultad) y ſeria coſa muy in iuſta quel arredador del alcauala de las yeruas del primero año lleuaſſe el alcauala de los años ſiguientes de las yeruas que no naſen en ſu año, y laquitaſſe a los arrendadores del alcauala de los dichos años ſiguientes en cuyo tienpo nacen, y ſecrian,y paſtan. Lo ſegundo, por la miſma l.12.arriba citada,pues manda que los arrendadores de las alcaualas de las yeruas ayan de recebir y recaudar el alcauala de las yeruas del dicho Maeſtrazgo de aquel año, o años en que entraren los dichos ganados: luego a contrario ſenſu,los arrendadores de los años ſiguientes han de auer, y cobrar el alcauala de las yeruas dellos en que entraren los dichos ganados, pues no entran en el año,y tiempo del arrendamiento del primero arrendador de las dichas alcaualas ſi no en el ſuyo de los años ſiguientes.

18 Sicque non video, quomodo intellectus, ſiue ratio Laſſ.*ad d.l.104.del quaderno, & d.l.12.*aſſignata conſtet ex litera earumdem legum,neque quod ibi fiat prolatio,nec vlla diſtinctio gabellariorum, temporis contractus, & temporis adimpletæ tacitæ conditionis, niſi eas inducamus, vt prædixi, quo ſenſu ex venditione herbarum, vel aliorum fructuum,fundi, vel vineæ in plures annos ſimul facta, cenſeo gabellam deberi ſingulis gabellariis, cuiuſque anni reſpectiuè : v.g vt ſi primi, ſecundi, vel alterius anni exiſtat vnus gabellarius, ad illum quippe pertinebit gabella fructuum illorum, ad alios vero diuerſos gabellarios, gabella fructuum reliquorum annorum : quia in his ceſſat ratio retrotractionis ad tempus contractus venditionis, de qua *ſupra*;quia ſingulis annis reſpondere debet quælibet retrotractio d. tacitæ conditionis, ſi fructus naſcant, nempe, cuilibet anno natiuitas fructuum illius anni : non vero natiuitas fructuum poſteriorum,venditioni priori: quod n.ſupra in principio huius quæſt.reſoluimus, gabellã venditionis conditionalis,verificata conditione gabellario temporis contractus,debitam eſſe ex vi retrotractionis, non vero gabellario exiſtenti tempore adimpletæ conditionis, id quidem verum eſt,& procedit in venditione vna, vnius eiuſdemque rei : ceterum in venditione fructuum plurium annorum, quamuis in ea ſit tacita conditio, ſi fructus naſcant ſingulis annis : attamen, cum hæc venditio ſit fructuum plurium annorum diuerſorum, tot vident eſſe venditiones quot fructus, & anni, ac proinde merito gabella cuiuſque anni expectabit ad gabellarium illius anni, natis fructib.non vero ad gabellarium præcedentis anni præmaxime cum l. 13. *eiuſdem tit. 17. & lib. 9.* dicat, *Que ſe aya de demandar el alcauala de las yeruas por el arrendador a quien pertenece,y la demande haſta fin del año da la ſalida de los ganados,por lo qual parece ſe da a entẽder,que en aquel propio año de la entranda del ganado a eruagar ſe deuenga el alcauala*, & quia ſi aliud diceremus, eſſet in mano venditoris herbarum, vel aliorum fructuum præiudicare dominis, & conductorib. futuris gabellarum, eoſque ſuo iure defraudare, vendendo herbas, vel alios fructus in plures annos ſimul,quod eſſe non debet,etiamſi abſque fraude id fieret, ſed vt ſibi conſulat,ratione magni præiudicij præd.dominis, & gabellariis futuris inde reſultantis : quod ſi id fiat, tenendum eſt quo ad gabellæ ſolutionem,quod prædiximus, quia tot ſunt cõtractus,quot ſunt res cõtentæ,& deductæ in ipſo contractu,licet ſub vnica conceptione verborum exprimant, text.*in l.ſcire debemus,ff. de verb. oblig.cum alijs cumulatis per* Ant.Gom. *2.tom.var. reſol.c.11.de qual.contract.n.16.*Quod patet in propoſito, quia ſi vnica tantum venditio eſſet, & hæc annua, non deberetur niſi vnica tantum gabella pro omnib. annis, atque hæc illi conductori gabellarum,qui erat tempore contractus.*iuxta tradit.per* Ant.Gom. *vbi ſup. verſ. 44.verſ. ſecundus effectus*: At nemo negabit in noſtra ſpecie ſingulis annis deberi gabellam pretij : Ergo ſunt plures venditiones, quod ex eo etiam, vel maxime confirmatur, quia iuxta noſtram *l.1.tit.17.hoc. lib. 9.* gabella debetur ex pretio venditionis : ſed quolibet anno venditionis aſſignatur diuerſum pretium, etſi eiuſdem quantitatis : ergo quolibet anno incipit deberi noua gabella, ac per conſequens ſol- 19
uenda eſt gabellario illiuſmet anni. † Quicquid Giron. *de gabell. 8.p. nu. 23.* exiſtimat contrarium, nempe, vt gabella ex herbis venditis tantum debeatur, quoties tempore venditionis herba eſt iam demonſtrata:ſecus vero alias ex *c.26. De los nueuos apuntamentos*,ibi:*Deſpues de eſtar moſtrados los dichos frutos, &c.*Idemque ibi intelligit Giro.in caſtaneis,glandibus,& aliis fructib.terræ,vt ex eorum venditione debeatur gabella, ſi tunc tẽporis erant fructus demonſtrati,aliter. n.eſſet locatio, & non venditio,vt late aduertit Rip. *de peſte,tit.de priuil. contract.cauſ. peſt. n. 46. cumſeq.* & loquitur hanc opinionem Azeu.*in d.l.13. nu.1.& 2.*niſi aliud de conſuetudine antiqua citat receptum, & declaratum,nam tunc ſeruabitur.Ego vero cenſeo ſingulis annis deberi gabellam herbarum,& cæterorum fructuum futurorum, prout vidi probari in patria mea.Nec obſtat,*c.26.punctuationum*,non enim dicit, *Que de los otros años del arrendamianto no ſe deue alcauala, ni trata de ellos, ſino del alcauala de los frutos moſtrados que le deua, aunque las eſcrituras digan que ſon arrendamientos, ſiendo como ſon ventas.* Seruanda igitur erit conſuetudo in hoc fructib.non demonſtratis. 20

Vlterius proſequendo materiam venditionis conditionalis obſeruandum eſt : quinque dies à *l. 31 titu.19.hoc lib.9.* præfinitos ad gabellæ ſolutionem, non currere in venditione conditionali, donec conditio caſualis,vel mixta impleatur:alias.n.ſi intra eos dies cõditio non adimpleretur,gabella ante perfectioné venditionis deberetur,& ſolueretur, vt alias arguit Iuriſcõſultus *in l.tal.ff.de iur.dot.*nec verificarentur verba *d.l.31.*ibi:*Deſpues de fecha la venta*,ita & bene Laſſ.*de decim.ven.c.5.nu.1.*Idem in termino nouem dierum ad retrahendam rem patrimonij, & annorum conſanguineis conceſſo à tempore conditionis impletæ, reſoluimus cum veriore,& receptiori ſentẽtia *ſup.li.2.pract.q.153.n.3.*

Et procedit iſthæc obſeruatio etiamſi ſtatim cum venditio ſub conditione celebratur res,vendita traditur emptori : Etenim, licet Tiraq *de retract lignag.§.1.gl. 2.n. 28.* & iterum *gl.10.n. 52.cum ſeq.* quod ſup.de retractu venditionis conditionalis